

На основу члана 152а став 3. и члана 239. Закона о ваздушном саобраћају („Службени гласник РС”, бр. 73/10, 57/11, 93/12, 45/15, 66/15 - др. закон, 83/18, 9/20, 62/23 и 19/25) и члана 5. став 1. Закона о техничким захтевима за производе и оцењивању усаглашености („Службени гласник РС”, број 49/21),

Директор Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије доноси

ПРАВИЛНИК

о системима беспилотних ваздухоплова и додацима за даљинску идентификацију

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет Правилника

Члан 1.

Овим правилником се утврђују технички захтеви за пројектовање и производњу система беспилотних ваздухоплова који су намењени за коришћење у Републици Србији, утврђују технички захтеви за пројектовање и производњу додатака за даљинску идентификацију, утврђују типови система беспилотних ваздухоплова чије пројектовање, производња и одржавање подлежу сертификацији и утврђују правила за испоруку система беспилотних ваздухоплова, комплета прибора и додатака за даљинску идентификацију на тржишту и њихово кретање на тржишту.

Овај правилник је усклађен са начелима и свим битним захтевима из Делегиране уредбе Комисије (ЕУ) 2019/945 од 12. марта 2019. године о системима беспилотних ваздухоплова и оператерима система беспилотних ваздухоплова из трећих држава, измењене и допуњене следећим уредбама:

- 1) Делегираном уредбом Комисије (ЕУ) 2020/1058 од 27. априла 2020. године;
- 2) Делегираном уредбом Комисије (ЕУ) 2024/1108 од 13. марта 2024. године.

Примена

Члан 2.

Глава II. овог правилника се примењује на следеће производе:

- 1) системе беспилотних ваздухоплова (у даљем тексту: *UAS*) који су намењени да се користе према правилима и условима који се примењују на отворену категорију операција *UAS*-а или на оперативне изјаве у оквиру посебне категорије операција *UAS*-а у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова, осим приватно изграђених *UAS*-а, а који носе идентификациону ознаку класе из делова 1-5, 16. и 17. прилога овог правилника, у којима се означава којој од седам класа *UAS*-а припадају;
- 2) комплете прибора класе *C5*, као што је наведено у Делу 16. прилога овог правилника;
- 3) додатке за даљинску идентификацију, као што је наведено у Делу 6. прилога овог правилника.

Глава III. овог правилника се примењује на *UAS*-е који се користе на основу правила и услова који се примењују на сертификовану и посебну категорију операција *UAS*-а у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова, осим када се операција спроводи на основу изјаве.

Глава IV. овог правилника се примењује на оператере *UAS*-а који имају седиште или пребивалиште у иностраној држави, ако се операција *UAS*-а спроводи у Републици Србији.

Одредбе овог правилника се не примењују на системе беспилотних ваздухоплова које за обављање послова из своје надлежности користе министарство надлежно за послове одбране, министарство надлежно за унутрашње послове, управа надлежна за послове царине, Безбедносно-информативна агенција и Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, као ни на системе беспилотних ваздухоплова који се користе искључиво у затвореном простору.

Значење израза

Члан 3.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

1) **беспилотни ваздухоплов** (у даљем тексту: *UA*) је сваки ваздухоплов који се користи или је пројектован да се користи аутономно или да се њиме управља даљински, без пилота у ваздухоплову;

2) **гарантовани ниво звучне снаге** је ниво звучне снаге утврђен у складу са захтевима из Дела 13. прилога овог правилника, који укључује несигурности због одступања у производњи и поступцима мерења и за који произвођач или његов заступник, у складу са примењеним мерилима која су наведена у техничкој документацији, гарантује да се не може премашити;

3) **гео-информисање** је функција која, на основу података које достављају надлежни органи, открива могуће кршење ограничења ваздушног простора и упозорава даљинске пилоте како би они могли да предузму хитне и ефикасне мере да спрече то кршење;

4) **даљински пилот** је физичко лице које је одговорно за безбедно обављање лета беспилотног ваздухоплова управљањем његовим летачким командама ручно или, ако беспилотни ваздухоплов лети аутоматски, праћењем његовог курса и задржавањем могућности интервенисања и промене курса у сваком тренутку;

5) **директна даљинска идентификација** је систем који обезбеђује локалну емисију информација о активном *UA*, укључујући ознаку *UA*, тако да се ове информације могу добити без физичког приступа *UA*;

6) **дистрибутер** је правно лице или предузетник регистрован у Републици Србији, које је укључено у ланац испоруке, а није произвођач или увозник;

7) **заступник** је правно лице или предузетник регистрован у Републици Србији, које има писано овлашћење произвођача да у његово име предузима одређене радње;

8) **знак усаглашености** је ознака којом се потврђује да је производ усаглашен са примењивим захтевима свих прописа који прописују стављање тог знака;

9) **измерени ниво звучне снаге** је ниво звучне снаге утврђен мерењем буке у складу са захтевима из Дела 13. прилога овог правилника; Измерене вредности нивоа звучне снаге се могу одредити на основу једног *UA* репрезентативног за тип опреме или на основу средње вредности више *UA*;

10) **испорука на тржишту** је свако чињење доступним производа на тржишту Републике Србије ради дистрибуције, потрошње или употребе, у оквиру привредне делатности, са или без накнаде;

11) **испоручилац** је произвођач, заступник, увозник и дистрибутер *UAS*-а;

12) **корисни терет** је инструмент, механизам, опрема, део, уређај, додатна опрема или прибор, укључујући комуникациону опрему, који су уграђени у ваздухоплов или су причвршћени за њега и који се не користе, нити су намењени да се користе за управљање или праћење ваздухоплова у лету и нису део конструкције ваздухоплова, мотора или елисе;

13) **лебдење** је задржавање истог географског положаја у ваздуху;

14) **максимална маса на полетању (МТОМ)** је највећа маса *UA*, укључујући корисни терет и гориво, коју је дефинисао произвођач или градитељ, при којој се *UA* може користити;

15) **ниво звучне снаге L_{wa}** је А-пондерисани ниво звучне снаге у dB у односу на $1 pW$ у складу са захтевима стандарда *SRPS EN ISO 3744*;

16) **ноћ** је временски период између краја вечерњег грађанског сумрака и почетка јутарњег грађанског свитања, како је дефинисано у пропису којим се уређују правила летења и пружање услуга контроле летења, узбуђивања и информисања ваздухоплова у лету;

17) **оператер система беспилотног ваздухоплова** (у даљем тексту: оператер *UAS*-а) је свако правно или физичко лице које користи или намерава да користи један или више *UAS*-а;

18) **опозив** је свака мера која има за циљ повраћај производа који је већ испоручен крајњем кориснику;

19) **опрема за даљинско управљање беспилотним ваздухопловом** је било који инструмент, опрема, механизам, уређај, додатак, софтвер или прибор који је неопходан за безбедно коришћење *UA*, а није део *UA* и не превози се у њему;

20) **орган тржишног надзора** је орган државне управе надлежан за вршење тржишног надзора на територији Републике Србије;

21) **отворена категорија** је категорија операција *UAS*-а која је дефинисана у пропису којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова;

22) **оцењивање усаглашености** је поступак којим се утврђује да ли су испуњени одређени захтеви који се односе на производ;

23) **повлачење** је свака мера која има за циљ да спречи да се производ у ланцу испоруке испоручи на тржишту;

24) **посебна категорија** је категорија операција *UAS*-а која је дефинисана у пропису којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова;

25) **приватно изграђен *UAS*** је *UAS* састављен или произведен за сопствену употребу произвођача, не укључујући *UAS* састављен од комплета делова стављених на тржиште од стране произвођача као један комплет спреман за склапање;

26) **произвођач** је правно лице или предузетник које израђује производ или за кога се производ пројектује и израђује и који ставља тај производ на тржиште под својим именом или трговачким знаком;

27) **режим рада „прати ме“** је режим рада *UAS*-а при којем беспилотни ваздухоплов стално прати даљинског пилота у унапред утврђеном полупречнику;

28) **сертификована категорија** је категорија операција *UAS*-а која је дефинисана у пропису којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова;

29) **систем беспилотног ваздухоплова (*UAS*)** означава беспилотни ваздухоплов и опрему за даљинско управљање њиме;

30) **скупови људи** су окупљања на којима се особе не могу удаљити због бројности присутних људи на малом простору;

31) **стављање на тржиште** је прва испорука производа на тржишту Републике Србије;

32) **тело за оцењивање усаглашености** је правно лице које спроводи активности оцењивања усаглашености, што укључује еталонирање, испитивање, сертификацију и/или контролисање;

33) **техничка спецификација** је документ којим се утврђују технички захтеви које треба да испуни производ, процес или услуга;

34) **увозник** је правно лице или предузетник регистрован у Републици Србији, које увози и ставља на тржиште производ из других држава;

35) **јединица за управљање и праћење (*CMU*)** означава опрему за даљинско управљање и праћење беспилотног ваздухоплова;

36) ***C2* веза** означава везу за пренос података између беспилотног ваздухоплова и *CMU* ради управљања летом;

37) **хармонизовани стандард** је европски стандард који је донет на основу захтева Европске комисије за примену у хармонизованом законодавству Европске уније;

38) **хармонизовано законодавство ЕУ** су сви прописи Европске уније којима се усклађују услови за стављање производа на тржиште.

Други изрази који се употребљавају у овом правилнику, а нису дефинисани у ставу 1. овог члана, имају значење дефинисано у закону којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености, закону којим се уређује тржишни надзор и закону којим се уређује акредитација.

II. UAS-И КОЈИ СУ НАМЕЊЕНИ ДА СЕ КОРИСТЕ У ОТВОРЕНОЈ КАТЕГОРИЈИ ИЛИ У ПОСЕБНОЈ КАТЕГОРИЈИ НА ОСНОВУ ОПЕРАТИВНЕ ИЗЈАВЕ, КОМПЛЕТИ ПРИБОРА КОЈИ НОСЕ ИДЕНТИФИКАЦИОНУ ОЗНАКУ КЛАСЕ И ДОДАЦИ ЗА ДАЉИНСКУ ИДЕНТИФИКАЦИЈУ

1. Захтеви за производе

Захтеви

Члан 4.

Производи из члана 2. став 1. овог правилника (у даљем тексту: производи) морају да испуњавају захтеве прописане у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника.

UAS-и који нису играчке у смислу прописа којим се уређује безбедност играчака морају да испуњавају одговарајуће битне захтеве за заштиту здравља и безбедности прописане у пропису којим се уређује безбедност машина само у односу на ризике који нису повезани са безбедношћу лета UA.

Ажурирања софтвера производа који су већ доступни на тржишту могу да се изврше само ако таква ажурирања не утичу на усаглашеност производа.

Испорука производа на тржишту и слободно кретање производа

Члан 5.

Производи се могу испоручити на тржиште само ако испуњавају захтеве из ове главе правилника и не угрожавају безбедност или здравље људи, животиња или имовине.

Производи који испуњавају захтеве из ове главе правилника стављају се на тржиште и/или у употребу слободно, без икаквих ограничења.

2. Обавезе испоручилаца

Обавезе произвођача

Члан 6.

Приликом стављања свог производа на тржиште произвођачи су дужни да обезбеде да је производ пројектован и произведен у складу са захтевима утврђеним у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника.

Произвођачи морају да сачине техничку документацију наведену у члану 17. овог правилника и да спроведу одговарајући поступак оцењивања усаглашености наведен у члану 13. овог правилника или да ангажују треће лице у ту сврху.

Када се одговарајућим поступком оцењивања усаглашености докаже усаглашеност производа са захтевима из делова 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника, произвођачи сачињавају декларацију о усаглашености и стављају знак усаглашености.

Произвођачи су дужни да чувају техничку документацију и декларацију о усаглашености десет година након што је производ стављен на тржиште.

Произвођач обезбеђује примену поступака којима се осигурава одржавање усаглашености производа у случају серијске производње, узимајући у обзир измене пројекта, карактеристика производа или софтвера, као и измене у примењеним стандардима или другим техничким спецификацијама.

Када се сматра одговарајућим с обзиром на ризике које производ представља, произвођач, како би заштитио безбедност и здравље потрошача, спроводи испитивање узорака производа који се стављају на тржиште, истражује, и ако је неопходно, води евиденцију рекламација неусаглашених производа и опозваних производа и обавештава дистрибутере о сваком таквом надзору.

Произвођачи *UAS*-а обезбеђују да *UA* носи ознаку типа и јединствени серијски број који омогућавају његову идентификацију, и ако је применљиво, да буду у складу са захтевима дефинисаним у одговарајућим деловима 2-4, 16. и 17. прилога овог правилника.

Произвођачи комплета прибора класе *C5* обезбеђују да комплети носе ознаку типа и јединствени серијски број који омогућавају њихову идентификацију.

Произвођачи додатака за даљинску идентификацију су дужни да обезбеде да додаци за даљинску идентификацију носе ознаку типа и јединствени серијски број који омогућавају њихову идентификацију и да буду у складу са захтевима дефинисаним у Делу 6. прилога овог правилника.

У свим случајевима произвођачи морају да обезбеде да је јединствени серијски идентификациони број стављен и на декларацију о усаглашености или поједностављену декларацију о усаглашености из члана 14. овог правилника.

Произвођачи морају да на производу назначе своје име, регистровано трговачко име или регистровани трговачки знак, адресу интернет странице и поштанску адресу на којој се могу контактирати или, ако то није могуће, да наведу ове податке на амбалажи производа или документу који га прати.

Адреса означава јединствено место на коме је могуће ступити у контакт са произвођачем.

Контакт подаци морају да буду наведени на језику који је лако разумљив крајњим корисницима и органима тржишног надзора.

Произвођачи морају да обезбеде да је производ праћен упутствима произвођача и обавештењима која се захтевају у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника, израђеним на српском језику.

Упутства произвођача и обавештења из става 14. овог члана, као и све ознаке, морају да буду јасни, разумљиви и читљиви.

Произвођачи морају да обезбеде да је сваки производ праћен копијом декларације о усаглашености или поједностављеном декларацијом о усаглашености.

Ако је приложена поједностављена декларација о усаглашености, она мора да садржи тачну интернет адресу на којој се може наћи целокупан текст декларације о усаглашености.

Произвођачи који сматрају или имају разлог да верују да производи које су ставили на тржиште нису у складу са овом главом правилника, морају одмах да предузму корективне радње неопходне за усаглашавање тог производа, да повуку тај производ са тржишта или да га опозову, према потреби.

У случају када производ представља ризик, произвођачи морају одмах да информишу органе тржишног надзора, наводећи детаље, посебно о неусаглашености, о свим предузетим корективним радњама и њиховим резултатима.

Произвођачи, на образложен захтев надлежног органа, достављају у папирној или електронској форми, све информације и документацију који су неопходни да би се доказала усаглашеност производа са овом главом правилника, на српском језику или на језику који је лако разумљив органима тржишног надзора.

Произвођачи морају да сарађују са надлежним органом, на његов захтев, у вези са сваком радњом предузетом да се уклоне ризици које представља производ који су они ставили на тржиште.

Када стављају на тржиште *UAS* класе *C5* или *C6* или додатак класе *C5*, произвођачи морају да о томе обавесте орган тржишног надзора.

Заступници

Члан 7.

Произвођач може писаним овлашћењем да одреди заступника.

Обавеза утврђена у члану 6. став 1. овог правилника и обавеза сачињавања техничке документације из члана 6. став 2. овог правилника не могу да буду део овлашћења заступника.

Заступник обавља задатке наведене у овлашћењу које је примио од произвођача.

Овлашћење мора да заступнику омогући најмање следеће:

- 1) да чува декларацију о усаглашености и техничку документацију како би била на располагању органима тржишног надзора десет година након што је производ стављен на тржиште;
- 2) да на образложен захтев органа тржишног надзора или граничне контроле пружи том органу на увид све информације и документацију који су неопходни да се докаже усаглашеност производа;
- 3) да сарађује са органима тржишног надзора или граничне контроле, на њихов захтев, у свим радњама које се предузимају да би се уклонила неусаглашеност производа обухваћених овлашћењем које је дао произвођач или отклонили безбедносни ризици које производ представља.

Обавезе увозника

Члан 8.

Увозници могу да ставе на тржиште само производе који су у складу са захтевима утврђеним у овој глави правилника.

Пре него што ставе производ на тржиште, увозници морају да обезбеде следеће:

- 1) да је произвођач спровео одговарајући поступак оцењивања усаглашености из члана 13. овог правилника;
- 2) да је произвођач сачинио техничку документацију из члана 17. овог правилника;
- 3) да производ носи знак усаглашености и, ако се захтева, идентификациону ознаку класе *UA* и ознаку нивоа звучне снаге;
- 4) да производ прати документација из члана 6. ст. 14-17. овог правилника;
- 5) да је произвођач испунио захтеве утврђене у члану 6. ст. 7-13. овог правилника.

Ако увозник сматра или има разлога да верује да производ није усаглашен да захтевима утврђеним у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника, он не сме да стави производ на тржиште докле год се производ не усагласи.

Ако производ представља ризик по безбедност и здравље потрошача и трећих лица, увозник мора да обавести произвођача и надлежне органе о томе.

Увозници морају да на производу назначе своје име, регистровано трговачко име или регистровани трговачки знак, адресу интернет странице и поштанску адресу на којој се могу контактирати или, ако то није могуће, да наведу ове податке на амбалажи производа или документу који га прати.

Контакт подаци морају да буду на језику који је лако разумљив крајњим корисницима и органима тржишног надзора.

Увозници морају да обезбеде да је производ праћен упутствима произвођача и обавештењима која се захтевају у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника, израђеним на српском језику.

Упутства произвођача и обавештења из става 7. овог члана, као и све ознаке, морају да буду јасни, разумљиви и читљиви.

Увозници морају да обезбеде да, док је производ под њиховом одговорношћу, услови његовог складиштења или превоза не угрожавају усаглашеност са захтевима утврђеним у члану 4. овог правилника.

Када се то сматра одговарајућим у погледу ризика које производ представља, увозници, како би сачували безбедност и здравље крајњих корисника и трећих лица, спроводе испитивање узорака производа испоручених на тржиште, истражују и, ако је неопходно, воде евиденцију рекламација, неусаглашености производа и опозива производа, и обавештавају дистрибутере о сваком таквом надзору.

Увозници који сматрају или имају разлог да верују да производи које су ставили на тржиште нису у складу са овим правилником, морају одмах да предузму корективне радње неопходне за усаглашавање тог производа, да повуку тај производ са тржишта или да га опозову, према потреби.

У случају када производ представља ризик, увозници морају одмах да информишу органе тржишног надзора, наводећи детаље, посебно о неусаглашености и свим предузетим корективним радњама.

Увозници морају да десет година након што је производ стављен на тржиште чувају примерак декларације о усаглашености како би био на располагању органима тржишног надзора и да обезбеде да се техничка документација може ставити на располагање тим органима, на њихов захтев.

Увозници на образложен захтев надлежног органа достављају, у папирној или електронској форми, све информације и документацију који су неопходни да би се доказала усаглашеност производа, на језику који је у службеној употреби у Републици Србији.

Увозници морају да сарађују са надлежним органом, на његов захтев, у вези са сваком радњом предузетом да се уклоне ризици које представља производ који су они ставили на тржиште.

Када стављају на тржиште *UAS* класе *C5* или *C6* или додатак класе *C5*, увозници морају да обавесте о томе орган тржишног надзора.

Обавезе дистрибутера

Члан 9.

Када производ испоручују на тржиште, дистрибутери морају да поступају са дужном пажњом у погледу захтева утврђених у овој глави правилника.

Пре испоручивања производа на тржиште, дистрибутери морају да провере да производ носи знак усаглашености и, ако је применљиво, идентификациону ознаку класе *UA* и ознаку нивоа звучне снаге, да тај производ прати документација из члана 6. ст. 14-17. овог правилника и да произвођач и увозник испуњавају захтеве утврђене у члану 6. ст. 7-13. и члану 8. ст. 5-6. овог правилника.

Дистрибутери морају да обезбеде да је производ праћен упутствима произвођача и обавештењима која се захтевају у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника, израђеним на српском језику.

Упутства произвођача и обавештења из става 3. овог члана, као и све ознаке, морају да буду јасни, разумљиви и читљиви.

Ако дистрибутер сматра или има разлога да верује да производ није усаглашен за захтевима утврђеним у члану 4. овог правилника, он не сме да стави производ на тржиште све док се производ не усагласи.

Ако производ представља ризик, дистрибутер мора да обавести произвођача или увозника о томе, као и надлежне органе тржишног надзора.

Дистрибутери морају да обезбеде да, док је производ под њиховом одговорношћу, услови његовог складиштења или превоза не угрожавају усаглашеност са захтевима утврђеним у члану 4. овог правилника.

Дистрибутери који сматрају или имају разлог да верују да производ који су ставили на тржиште није у складу са овим правилником, морају одмах да предузму корективне радње неопходне за усаглашавање тог производа, да повуку тај производ са тржишта или да га опозову, према потреби.

У случају када производ представља ризик, дистрибутери морају одмах да обавесте органе тржишног надзора, наводећи детаље, посебно о неусаглашености и свим предузетим корективним радњама.

Дистрибутери, на образложен захтев надлежног органа достављају, у папирној или електронској форми, све информације и документацију који су неопходни да би се доказала усаглашеност производа.

Дистрибутери морају да сарађују са надлежним органом, на његов захтев, у вези са сваком радњом предузетом да се уклоне ризици које представља производ који су они ставили на тржиште.

Случајеви у којима се обавезе произвођача примењују на увознике и дистрибутере

Члан 10.

Увозник и дистрибутер се сматрају произвођачем у смислу ове главе правилника и подлежу обавезама произвођача у складу са чланом 6. овог правилника ако стављају на тржиште производ под својим именом или трговачким знаком или ако модификују производ који је већ стављен на тржиште на такав начин да то може да утиче на усаглашеност са овом главом правилника.

Идентификација испоручилаца

Члан 11.

Испоручиоци, на захтев, дају органима тржишног надзора податке о:

- 1) сваком испоручиоцу који им је испоручио производ;
- 2) сваком испоручиоцу коме су испоручили производ.

Испоручиоци морају да буду у могућности да пруже информације из става 1. овог члана:

- 1) десет година након што им је испоручен производ;
- 2) десет година након што су испоручили производ.

3. Усаглашеност производа

Претпоставка усаглашености

Члан 12.

За производ који усаглашен са одговарајућим српским стандардима или њиховим деловима којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди, претпоставља се да је усаглашен са захтевима обухваћеним тим стандардима или њиховим деловима утврђеним у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника.

Поступци оцењивања усаглашености

Члан 13.

Произвођач спроводи оцењивање усаглашености производа користећи један од поступака утврђених у ставу 3. овог члана, како би се установила његова усаглашеност са захтевима утврђеним у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника.

При оцењивању усаглашености морају се узети у обзир сви намеравани и предвидиви услови рада.

Расположиви поступци оцењивања усаглашености су следећи:

- 1) интерна контрола производње из Дела 7. прилога овог правилника, када се оцењује усаглашеност производа са захтевима утврђеним у деловима 1, 5, 6, 16. или 17. прилога овог правилника, под условом да је произвођач применио српске стандарде којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди за све захтеве за које такви стандарди постоје;
- 2) испитивање типа, након чега се утврђује усаглашеност са типом на основу интерне контроле производње у складу са Делом 8. прилога овог правилника;
- 3) усаглашеност на основу потпуног обезбеђења квалитета из Дела 9. прилога овог правилника, осим када се оцењује усаглашеност производа који представља играчку у смислу прописа којим се уређује безбедност играчака.

Декларација о усаглашености

Члан 14.

У декларацији о усаглашености из члана 6. став 16. овог правилника се наводи да је доказана усаглашеност производа са захтевима утврђеним у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника и, у случају *UAS*-а, утврђује се његова класа.

Декларација о усаглашености мора да има структуру по моделу утврђеном у Делу 11. прилога овог правилника, да садржи елементе утврђене у том делу и да се редовно ажурира.

Поједностављена декларација о усаглашености из члана 6. став 16. овог правилника мора да садржи елементе утврђене у Делу 12. прилога овог правилника и да се редовно ажурира.

Целокупан текст декларације о усаглашености мора да буде доступан на интернет адреси наведеној у поједностављеној декларацији о усаглашености.

Ако се на производ односи више од једног техничког прописа којима се захтева декларација о усаглашености, саставља се само једна декларација о усаглашености у вези са свим таквим примењивим прописима.

У случају из става 5. овог члана, у декларацији се наводе сви прописи на које се односи, укључујући референце у вези с њиховим објављивањем.

Састављањем декларације о усаглашености произвођач преузима одговорност за усаглашеност производа са захтевима утврђеним у овој глави правилника.

Општи принципи означавања знаком усаглашености

Члан 15.

Знак усаглашености подлеже општим принципима означавања утврђеним у закону којим се уређује тржишни надзор и закону којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености.

Правила и услови за стављање знака усаглашености, идентификационог броја именованог тела, идентификационе ознаке класе *UAS*-а и ознаке нивоа звучне снаге

Члан 16.

Знак усаглашености се ставља на производ или на плочицу са подацима која је причвршћена на њега тако да је видљив, читљив и неизбрисив, а ако то није могуће или није оправдано због величине производа, знак усаглашености се ставља на амбалажу.

Идентификациона ознака класе *UA* се ставља на *UA* тако да је видљива, читљива и неизбрисива или, ако је то одговарајуће, на сваки појединачни прибор из комплекта прибора класе *C5* и на његову амбалажу и мора да буде висока најмање 5 *mm*.

Забрањено је стављање на производ ознака, знакова или натписа који би могли да доведу у заблуду трећа лица у погледу значења или облика идентификационе ознаке класе.

Ознака нивоа звучне снаге предвиђена у Делу 14. прилога овог правилника се ставља, ако је применљиво, на *UA* тако да је видљива, читљива и неизбрисива, осим ако то није могуће или није оправдано због величине производа, као и на амбалажу.

Знак усаглашености и, када је примењиво, ознака нивоа звучне снаге и идентификациона ознака класе *UA*, стављају се пре него што се производ стави на тржиште.

Уз знак усаглашености ставља се идентификациони број именованог тела, ако је то тело учествовало у поступку оцењивања усаглашености.

Идентификациони број именованог тела ставља само то тело или, по његовим упутствима, произвођач, заступник произвођача или увозник.

Техничка документација

Члан 17.

Техничка документација садржи све релевантне податке и детаље о средствима које произвођач користи како би се обезбедило да је производ усаглашен са захтевима утврђеним у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника.

Техничка документација садржи, најмање, елементе утврђене у Делу 10. прилога овог правилника.

Техничка документација се сачињава пре него што се производ стави на тржиште и редовно се ажурира.

Техничка документација и кореспонденција у вези са било којим поступком испитивања типа или оценом система квалитета произвођача се сачињава на српском језику или језику који је лако разумљив надлежном органу.

Ако техничка документација није у складу са ст. 1-4. овог члана, орган тржишног надзора може да захтева од произвођача или увозника да, у одређеном року, тело које је прихватљиво органу тржишног надзора изврши испитивање производа на рачун произвођача или увозника, како би се проверила усаглашеност производа са захтевима утврђеним у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника који се на њега примењују.

4. Именовање и нотификација тела за оцењивање усаглашености

Захтеви који се односе на именована тела

Члан 18.

За потребе именовања тела за оцењивање усаглашености мора да испуни следеће услове:

1) мора да буде основано у складу са важећим прописима Републике Србије и да буде правно лице;

2) мора да има својство треће стране и да је независно од организације коју оцењује;

3) ако припада пословном или струковном удружењу које представља привредна друштва укључена у пројектовање, производњу, снабдевање, састављање, употребу или одржавање производа које оно оцењује, мора да докаже своју независност и непостојање сукоба интереса;

4) тело, његово највише руководство и особље одговорно за обављање послова оцењивања усаглашености не смеју да буду пројектанти, произвођачи, испоручиоци, инсталатери, купци, продавци, власници, корисници или одржаваоци производа које оцењују, нити да буду заступници било које од тих страна, при чему ово не искључује употребу производа који се оцењује која је неопходна за рад тела за оцењивање усаглашености или употребу таквог производа у личне сврхе;

5) тело, његово највише руководство и особље одговорно за обављање послова оцењивања усаглашености не смеју да буду непосредно укључени у пројектовање, производњу или израду, маркетинг, инсталирање, употребу или одржавање производа којег оцењују, нити да представљају стране које су ангазоване у тим пословима и не смеју да учествују у било којој активности која може да угрози независност њиховог расуђивања или интегритет у погледу активности оцењивања усаглашености за које су именовани (нарочито у погледу консултантских услуга);

6) мора да обезбеди да активности њихових огранака или подизвођача не утичу на поверљивост, објективност или непристрасност њихових активности оцењивања усаглашености;

7) тело и његово особље морају да обављају активности оцењивања усаглашености са највишим степеном професионалног интегритета и неопходном техничком стручношћу у одређеној области и ослобођени свих притисака и утицаја, посебно финансијских, који би могли да делују на њихово расуђивање или на резултате њихових активности оцењивања усаглашености (посебно у погледу лица или група лица заинтересованих за резултате тих активности);

8) мора да буде способно да обавља све послове оцењивања усаглашености који су му додељени у Делу 8. или Делу 9. прилога овог правилника, без обзира на то да ли те послове обавља само тело или се они обављају у његово име и под његовом одговорношћу;

9) у сваком тренутку и за сваки поступак оцењивања усаглашености, као и за сваку врсту или категорију производа у погледу којих је именовано, мора да има на располагању:

(1) особље са техничким знањем и довољним и одговарајућим искуством за обављање послова оцењивања усаглашености;

(2) описе процедура у складу са којима се спроводи оцењивање усаглашености, а којима се обезбеђује транспарентност и могућност понављања тих процедура; мора да има одговарајуће политике и процедуре које праве разлику између послова које спроводи као именовано тело и других активности;

(3) процедуре за обављање активности које воде рачуна о величини привредног друштва, сектору у коме обавља своје делатности, његовој структури, степену сложености производа који је у питању, масовној или серијској природи производног процеса;

10) мора да има средства неопходна за обављање техничких и административних послова у вези са активностима оцењивања усаглашености на одговарајући начин и да има приступ свим неопходним објектима и опреми;

11) особље одговорно за спровођење послова оцењивања усаглашености мора да поседује:

(1) добру техничку и стручну обуку која обухвата све активности оцењивања усаглашености у погледу којих се тело именује;

(2) задовољавајуће знање о условима оцењивања које спроводи и одговарајуће овлашћење да спроводи та оцењивања;

(3) одговарајуће знање и разумевање захтева применљивих српских стандарда којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди и релевантних одредби домаћих прописа;

- (4) способност да сачини сертификате о испитивању типа или одобрењу система квалитета, евиденције и извештаје који показују да су оцењивања спроведена;
- 12) мора да буде загарантована непристрасност тела, његовог највишег руководства и особља одговорног за спровођење послова оцењивања усаглашености, а накнада за њихов рад не сме да зависи од броја спроведених оцењивања или од резултата тих оцењивања;
- 13) мора да има закључен уговор о осигурању од одговорности за штету;
- 14) његово особље мора да поштује пословну тајну у погледу свих информација које добије приликом обављања својих послова из делова 8. и 9. прилога овог правилника, осим у случају захтева надлежних државних органа, а право својине мора да буде заштићено.

Претпоставка усаглашености именованих тела

Члан 19.

Ако тело за оцењивање усаглашености докаже своју усаглашеност са критеријумима утврђеним у релевантним српским стандардима или њиховим деловима којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди, претпоставља се да је у складу са захтевима утврђеним у члану 18. овог правилника, у мери у којој важећи стандарди обухватају те захтеве.

Подуговарање од стране именованих тела и повезана правна лица

Члан 20.

Ако подуговори одређене послове у вези са оцењивањем усаглашености или их повери повезаном правном лицу у смислу одредаба закона којим се уређују привредна друштва, именовано тело мора да обезбеди да подизвођач или повезано правно лице испуњава захтеве утврђене у члану 18. овог правилника и да о томе обавести орган надлежан за именовање.

Именована тела преузимају пуну одговорност за послове које обављају подизвођачи или повезана правна лица, без обзира где су они основани.

Активности се могу подуговорити или их може обављати повезано правно лице само уз сагласност странке.

Именована тела морају да ставе на располагање органу надлежном за именовање одговарајућу документацију која се односи на оцену компетентности подизвођача или повезаног правног лица и рада који они обављају на основу делова 8. и 9. прилога овог правилника.

Обавезе именованих тела

Члан 21.

Именовано тело спроводи оцењивање усаглашености у складу са поступцима оцењивања усаглашености датим у деловима 8. и 9. прилога овог правилника.

Оцењивање усаглашености се мора спровести на сразмеран начин, избегавајући непотребна оптерећења испоручилаца.

Именовано тело обавља своје активности узимајући у обзир величину предузећа, сектор у коме то предузеће послује, његову структуру, степен сложености производње предметног производа и масовну или серијску природу производног процеса, при чему мора да поштује степен строгости и ниво заштите који се захтева за усклађивање *UA* или *UAS*-а са овом главом правилника.

Ако именовано тело утврди да произвођач не испуњава захтеве утврђене у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника, у релевантним српским стандардима којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди или у другим техничким спецификацијама, то тело захтева од произвођача да предузме одговарајуће корективне радње и не издаје сертификат о испитивању типа или одобрењу система квалитета.

Ако током праћења усаглашености након издавања сертификата о испитивању типа или одобрења система квалитета именовано тело нађе да производ није више усаглашен, то тело захтева од произвођача да предузме одговарајуће корективне радње и, ако је потребно, суспендује или одузима сертификат о испитивању типа или одобрење система квалитета.

Ако се корективне радње не предузму или ако немају очекивани резултат, именовано тело, према потреби, ограничава, суспендује или одузима сертификат о испитивању типа или одобрење система квалитета.

Обавезе именованих тела у вези са обавештавањем

Члан 22.

Именовано тело је дужно да обавести орган надлежан за именовање о следећем:

- 1) о сваком одбијању, ограничењу, суспензији или одузимању сертификата о испитивању типа или одобрења система квалитета у складу са захтевима делова 8. и 9. прилога овог правилника;
- 2) о измењеним околностима које могу да утичу на обим или услове именовања;
- 3) о сваком захтеву за информацију који су добили од надлежног инспектора у вези са активностима оцењивања усаглашености;
- 4) на захтев, о активностима оцењивања усаглашености које се обављају у оквиру обима њиховог именовања или о било којој другој обављеној активности, укључујући прекограничне активности и подуговарање.

Именовано тело је дужно да, у складу са захтевима делова 8. и 9. прилога овог правилника, другим телима која су именована у складу са овом главом правилника и спроводе сличне активности оцењивања усаглашености које обухватају исте категорије *UA* или *UAS-a*, достави одговарајуће информације о питањима у вези са негативним и, на захтев, у вези са позитивним резултатима оцењивања усаглашености.

Именовано тело испуњава обавезе у вези са обавештавањем у складу са деловима 8. и 9. прилога овог правилника.

Сходна примена других прописа

Члан 23.

У погледу питања која се односе на именовање тела за оцењивање усаглашености, а која нису уређена чл. 18-22. овог правилника, примењују се одредбе закона којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености, као и прописи донети на основу тог закона.

У погледу нотификације тела за оцењивање усаглашености, надлежности органа који је одговоран за нотификацију, захтева које мора да испуни тај орган, обавеза које тај орган има у погледу обавештавања Европске комисије, подношења захтева за нотификацију, поступка нотификације, као и суспензије и повлачења нотификације, примењују се одредбе закона којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености, као и прописи донети на основу тог закона.

У погледу признавања иностраних исправа о усаглашености које издају инострана тела за оцењивање усаглашености, примењују се одредбе закона којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености, као и прописи донети на основу тог закона.

5. Тржишни надзор

Тржишни надзор производа који се стављају на тржиште

Члан 24.

Тржишни надзор производа који се стављају на тржиште Републике Србије врши се у складу са законом којим се уређује тржишни надзор.

Формална неусаглашеност

Члан 25.

Ако надлежни орган тржишног надзора утврди неку од формалних неусаглашености у погледу производа, он налаже испоручиоцу тог производа да одређеном року отклони предметну неусаглашеност.

Формална неусаглашеност из става 1. овог члана може да буде:

- 1) знак усаглашености је стављен супротно чл. 15. или 16. овог правилника;
- 2) знак усаглашености или ознака типа нису стављени;
- 3) идентификациони број именованог тела стављен је у супротности са чланом 16. или није стављен (у случају када се примењује поступак оцењивања усаглашености утврђен у Делу 9. прилога овог правилника);
- 4) није стављена идентификациона ознака класе *UA*;
- 5) није стављена ознака нивоа звучне снаге, иако је захтевана;
- 6) серијски број није стављен или није у исправном формату;
- 7) приручник или обавештења нису доступни;
- 8) декларација о усаглашености недостаје или није састављена;
- 9) декларација о усаглашености није прописно сачињена;
- 10) техничка документација је недоступна или непотпуна;
- 11) недостаје име произвођача или увозника, регистровано трговачко име или регистровани трговачки знак, адреса интернет странице или поштанска адреса.

У случају да испоручилац не отклони формалну неусаглашеност у одређеном року, надлежни орган тржишног надзора предузима одговарајуће мере за ограничавање или забрану испоруке производа на тржиште или за повлачење или опозив производа са тржишта, у складу са законом којим се уређује тржишни надзор.

Поступање са производима и усаглашеним производима који представљају ризик

Члан 26.

У погледу поступања са производима који представљају ризик, као и поступања са усаглашеним производима који представљају ризик, примењују се одредбе закона којим се уређују технички захтеви за производе и оцењивање усаглашености, као и прописи донети на основу тог закона.

III. ЗАХТЕВИ ЗА *UAS*-Е КОЈИ СЕ КОРИСТЕ У СЕРТИФИКОВАНОЈ ИЛИ ПОСЕБНОЈ КАТЕГОРИЈИ

Захтеви за *UAS*-е који се користе у сертифицикованој или посебној категорији, осим ако се њима управља на основу изјаве

Члан 27.

Пројектовање, производња и одржавање *UAS*-а подлежу сертификацији ако *UAS* испуњава неки од следећих услова:

- 1) било која карактеристична димензија *UAS*-а износи 3 m или више и пројектован је да се њиме управља изнад скупова људи, изузев ако је беспилотни ваздухоплов лакши од ваздуха;
- 2) пројектован је за превоз људи;
- 3) пројектован је за потребе превоза опасне робе и захтева висок степен робусности како би се умањили ризици за трећа лица у случају удеса;
- 4) намењен је да се користи у посебној категорији операција дефинисаној у пропису којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова и ако је Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије, на основу процене ризика коју је на

основу тог прописа спровео оператер *UAS*-а, у оперативном одобрењу утврдио да се оперативни ризик не може одговарајуће умањити без сертификације *UAS*-а.

Изузетно, став 1. овог члана се не примењује на *UAS*-е који су посебно пројектовани или модификовани у истраживачке, експерименталне или научне сврхе и који се производе у веома ограниченом броју. За операцију таквог *UAS*-а је обавезно прибављање дозволе за лет у складу са прописом којим се уређује сертификација ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу.

UAS који испуњава услове наведене у ставу 1. овог члана мора да буде усклађен са одговарајућим:

1) захтевима утврђеним у пропису којим се уређује сертификација ваздухоплова и организација за пројектовање и производњу;

2) додатним спецификацијама пловидбености за обављање делатности, као и захтевима за континуирану пловидбеност сертифицираних система беспилотних ваздухоплова, који су утврђени у пропису којим се уређују обезбеђивање континуиране пловидбености и одобравање ваздухопловно-техничких организација и особља.

UAS који се сертифиције из разлога који нису наведени у ставу 1. овог члана мора да буде усклађен са захтевима из става 3. овог члана, изузев захтева који се односе на континуирану пловидбеност сертифицираних система беспилотних ваздухоплова.

Ако не подлеже сертификацији у складу са ставом 1. овог члана, *UAS* који се користи у посебној категорији мора да има техничке могућности наведене у оперативном одобрењу које је издао Директорат цивилног ваздухопловства Републике Србије или у сертификату оператера лаког *UAS*-а (*LUC*) издатим у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова.

Изузев ако су приватно изграђени, сви *UAS*-и који не подлежу регистрацији у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова морају да имају јединствени серијски број у складу са стандардом *ANSI/CTA-2063-A-2019* (Серијски бројеви малих система беспилотних ваздухоплова, 2019.).

Сваки *UA* намењен за операције у посебној категорији и на висини испод 120 *m* мора да буде опремљен системом за даљинску идентификацију који омогућује:

1) читавање регистарског броја оператера *UAS*-а који се захтева у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова и било ког додатног броја који је предвиђен системом регистрације. Систем врши проверу конзистентности тако што утврђује целовитост низа знакова који је дат оператеру *UAS*-а у тренутку регистрације. У случају неконзистентности, *UAS* шаље оператеру *UAS*-а поруку о грешци;

2) периодични пренос најмање следећих података, у реалном времену за све време трајања лета, на начин да их могу примити постојећи мобилни уређаји:

(1) регистарски број оператера *UAS*-а и верификациони код који надлежни орган даје за време процеса регистрације, осим ако није прошао проверу конзистентности из тачке 1) овог става;

(2) јединствени серијски број *UA*-а у складу са ставом 6. овог члана или, ако је *UA* приватно изграђен, јединствени серијски број додатка, као што је наведено у Делу 6. прилога овог правилника;

(3) временска ознака, географски положај *UA*-а и његова висина изнад површине или тачке полетања;

(4) курс руте мерен у смеру казаљке на сату у односу на прави север и брзина *UA*-а у односу на земљу;

(5) географски положај даљинског пилота;

(6) назнака ванредног статуса *UAS*-а.

3) смањење могућности ометања функционалности система за директну даљинску идентификацију.

IV. СТРАНИ ОПЕРАТЕРИ UAS-A Оператери UAS-a из других држава

Члан 28.

Приликом обављања операција UAS-a унутар ваздушног простора Републике Србије оператери UAS-a који имају седиште или пребивалиште у иностранству морају да се придржавају прописа којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова.

Изузетно од става 1. овог члана, сертификат о оспособљености даљинског пилота или оператора UAS-a издат у складу са Спроведбеном уредбом (ЕУ) 2019/947 или еквивалентни документ, може да буде признат од стране Директората цивилног ваздухопловства Републике Србије за потребе операције унутар ваздушног простора Републике Србије, ако су испуњени следећи услови:

- 1) ако је држава издавалац предметног документа захтевала такво признавање;
- 2) ако су сертификат о оспособљености даљинског пилота или сертификат оператора UAS-a важећи документи државе издаваоца.

V. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ Ступање Правилника на снагу

Члан 29.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 30. јуна 2026. године.

Бр. 5/1-01-0023/2025-0001

У Београду, 15. децембра 2025. године

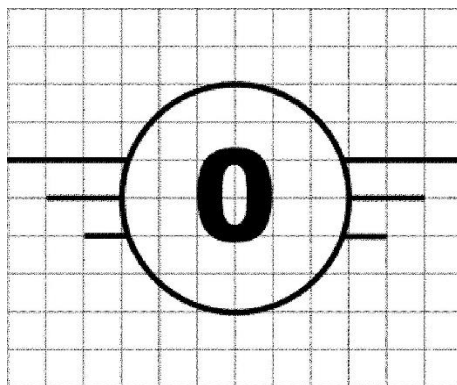
Директорка

Мирјана Чизмаров

ДЕО 1.

Захтеви за систем беспилотног ваздухоплова класе *C0*

UAS класе *C0* носи следећу идентификациону ознаку класе на *UA*:

UAS класе *C0* мора да испуњава следеће захтеве:

- 1) мора да има *MTOM* мању од 250 g, укључујући корисни терет;
- 2) мора да има највећу брзину у хоризонталном лету од 19 m/s;
- 3) највећа могућа висина изнад тачке полетања је ограничена на 120 m;
- 4) даљински пилот може, пратећи упутства произвођача, да га безбедно контролише у погледу стабилности, маневрисања и рада везе за управљање и контролу, у свим предвиђеним оперативним условима, као и у случају квара једног, или ако је потребно, више система;
- 5) мора да буде пројектован и израђен на такав начин да се минимизира повређивање људи током операције; потребно је избећи оштре ивице, осим када је то неизбежно због добре праксе пројектовања и производње. Ако је опремљен елисама, *UA* мора да буде пројектован на такав начин да ограничи сваку повреду коју могу нанети лопатице елисе;
- 6) мора да се напаја искључиво електричном енергијом;
- 7) ако је опремљен режимом рада „прати ме” и када је ова функција укључена, мора да буде у домету који не прелази 50 m од даљинског пилота и да даљински пилот буде у могућности да поврати контролу над *UA*;
- 8) испоручује се на тржиште са упутствима произвођача која садрже:
 - (a) карактеристике *UA* укључујући, али не ограничавајући се на:
 - класу *UA*;
 - масу *UA* (са описом референтне конфигурације) и максималну масу на полетању (*MTOM*);
 - опште карактеристике дозвољеног корисног терета у смислу масе, димензија, интерфејса са *UA* и других могућих ограничења;
 - опрему и софтвер за даљинско управљање *UA*; и
 - опис понашања *UA* у случају губитка везе за управљање и контролу;
 - (б) јасна оперативна упутства;
 - (ц) оперативна ограничења (укључујући, али не ограничавајући се на метеоролошке услове и дневне/ноћне операције); и
 - (д) одговарајући опис свих ризика у погледу операција *UAS*-а прилагођен узрасту корисника;

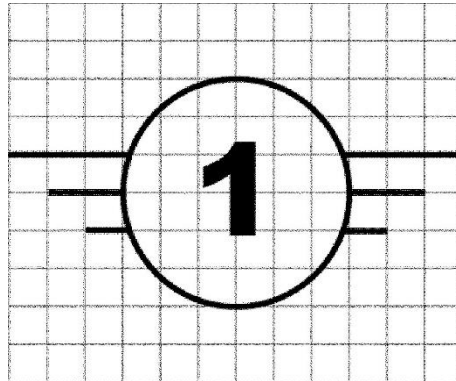
9) приложено му је обавештење које је објавила Агенција Европске уније за безбедност ваздушног саобраћаја (EASA) у коме се наводе примењива ограничења и обавезе, у складу са Спроведбеном уредбом (ЕУ) 2019/947;

10) Тач. 4)-6) овог става се не примењују на *UAS*-е који су играчке у смислу прописа којим се уређује безбедност играчака.

ДЕО 2.

Захтеви за систем беспилотног ваздухоплова класе *CI*

UAS класе *CI* носи следећу идентификациону ознаку класе на *UA*:

UAS класе *CI* мора да испуњава следеће захтеве:

1) мора да буде начињен од материјала и да има такве перформансе и физичке карактеристике које обезбеђују да у случају удара на човека при крајњој брзини, енергија која се преноси на човека је мања од $80 J$, или, као алтернатива, да има *МТОМ* мању од $900 g$, укључујући корисни терет;

2) мора да има највећу брзину у хоризонталном лету од $19 m/s$;

3) највећа могућа висина изнад тачке полетања је ограничена на $120 m$ или је опремљен системом који ограничава висину изнад површине или изнад тачке полетања на $120 m$ или на вредност висине коју одабере даљински пилот; ако је вредност могуће одабрати, даљински пилот мора да има јасну информацију о висини *UA* изнад површине или тачке полетања за време лета;

4) даљински пилот може да га безбедно контролише у погледу стабилности, маневрисања и рада везе за управљање и контролу, са одговарајућом стручношћу као што је дефинисано у пропису којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова и пратећи упутства произвођача, у свим предвиђеним оперативним условима, као и у случају квара једног, или ако је потребно, више система;

5) има потребну механичку чврстоћу за *UA*, укључујући све неопходне безбедносне факторе и када је одговарајуће, стабилност да поднесе свако напрезање коме је изложен за време употребе без икаквог лома или деформације који би могли угрозити његов безбедан лет;

6) мора да буде пројектован и израђен на такав начин да се минимизира повређивање људи током операције; потребно је избећи оштре ивице, осим када је то неизбежно због добре праксе пројектовања и производње. Ако је опремљен елисама, *UA* мора да буде пројектован на такав начин да ограничи сваку повреду коју могу нанети лопатице елисе;

7) у случају губитка везе за управљање и контролу, мора да има поуздан и предвидљив метод за *UA* да поврати везу за управљање и контролу или ако то не успе, да оконча лет на начин који смањује утицај на трећа лица у ваздуху или на земљи;

8) осим ако се ради о *UA* са фиксним крилима, мора да има гарантован А-пондерисани ниво звучне снаге *Lwa* одређен у складу са Делом 13. прилога овог правилника, који не прелази нивое утврђене у Делу 15. прилога овог правилника;

9) осим ако се ради о *UA* са фиксним крилима, мора да има ознаку о гарантованом А-пондерисаном нивоу звучне снаге причвршћену на *UA* и/или на његову амбалажу у складу са Делом 14. прилога овог правилника;

10) мора да се напаја искључиво електричном енергијом;

11) мора да има јединствени серијски број у складу са стандардом *ANSI/CTA-2063-A-2019*, Серијски бројеви малих система беспилотних ваздухоплова, 2019.

12) мора да има систем за даљинску идентификацију који:

(а) омогућава учитавање регистарског броја оператера *UAS*-а који се захтева у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова и било ког додатног броја који је предвиђен системом регистрације; Систем врши проверу конзистентности тако што утврђује целовитост низа знакова који је дат оператеру *UAS*-а у тренутку регистрације. У случају неконзистентности, *UAS* шаље оператеру *UAS*-а поруку о грешци;

(б) обезбеђује, у реалном времену за све време трајања лета, директно периодично емитовање из *UA*, коришћењем отвореног и документованог протокола преноса на начин да их могу примити постојећи мобилни уређаји у домету емитовања, најмање следећих података:

(i) регистарски број оператера *UAS*-а и верификациони код који даје надлежни орган за време процеса регистрације, осим ако није прошао проверу конзистентности из тачке (а);

(ii) јединствени физички серијски број *UA* у складу са тачком 11) овог става;

(iii) временска ознака, географски положај *UA* и његова висина изнад површине или тачке полетања;

(iv) курс руте мерен у смеру казальке на сату у односу на прави север и брзина *UA* у односу на земљу;

(v) географски положај даљинског пилота или, ако није доступан, тачке полетања;

(vi) назнака ванредног статуса *UAS*-а;

(ц) смањује могућност ометања функционалности система за директну даљинску идентификацију.

13) мора да буде опремљен функцијом гео-информисања која пружа:

(а) интерфејс за учитавање и ажурирање података који садрже информације о ограничењима ваздушног простора у вези са положајем и висином *UA* која намећу географске зоне за *UAS*, као што је дефинисано у пропису којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова, чиме се обезбеђује да процес учитавања или ажурирања таквих података не наруши њихов интегритет и ваљаност;

(б) упозорење даљинском пилоту када се открије могуће кршење ограничења ваздушног простора; и

(ц) информације даљинском пилоту о статусу *UA*, као и упозорење када системи за одређивање положаја или навигацију не могу да обезбеде правилан рад функције гео-информисања;

14) ако *UA* има функцију која ограничава његов приступ одређеним подручјима или деловима ваздушног простора, ова функција мора да ради на такав начин да има неометану интеракцију са системом контроле лета *UA* без негативног утицаја на безбедност лета; поред тога,

даљинском пилоту се морају пружити јасне информације када ова функција спречава *UA* да уђе у ове делове ваздушног простора;

15) пружа даљинском пилоту јасно упозорење када батерија *UA* или његова јединица за управљање и праћење (*CMU*) достигне низак ниво, тако да даљински пилот има довољно времена да безбедно приземљи *UA*;

16) мора да буде опремљен:

(а) светлима у сврху управљивости *UA*; и

(б) најмање једним блескајућим светлом зелене боје у сврху распознавања *UA* ноћу, како би особа на земљи могла да разликује *UA* од ваздухоплова са посадом;

17) ако је опремљен режимом рада „прати ме” и ако је ова функција укључена, мора да буде у домету који не прелази 50 *m* од даљинског пилота и да даљински пилот буде у могућности да поврати контролу над *UA*;

18) испоручује се на тржиште са упутствима произвођача која садрже:

(а) карактеристике *UA* укључујући, али не ограничавајуће се на:

- класу *UA*;

- масу *UA* (са описом референтне конфигурације) и максималну масу на полетању (*MTOM*);

- опште карактеристике дозвољеног корисног терета у смислу масе, димензија, интерфејса са *UA* и других могућих ограничења;

- опрему и софтвер за даљинско управљање *UA*;

- поступак за читавање регистарског броја оператера *UAS*-а у систем за даљинску идентификацију;

- упућивање на протокол преноса који се користи за емисију система за директну даљинску идентификацију;

- ниво звучне снаге; и

- опис понашања *UA* у случају губитка везе за пренос података и метод да се поврати веза за управљање и контролу *UA*;

(б) јасне оперативне инструкције;

(ц) поступак за читавање ограничења ваздушног простора у функцију геоинформисања;

(д) упутства за одржавање;

(е) процедуре за решавање проблема;

(ф) оперативна ограничења (укључујући, али не ограничавајући се на метеоролошке услове и дневне/ноћне операције); и

(г) одговарајући опис свих ризика који су повезани са *UAS* операцијама;

19) приложено му је обавештење које је објавила *EASA*, у коме се наводе примењива ограничења и обавезе, у складу са Сprovedбеном уредбом (ЕУ) 2019/947;

20) ако је опремљен мрежним системом за даљинску идентификацију, он мора да:

(а) омогући, у реалном времену и за све време трајања лета, пренос са *UA* коришћењем отвореног и документованог протокола преноса, на начин на који се он може примити путем мреже, најмање следећих података:

(i) регистарски број оператера *UAS*-а и верификациони код који даје надлежни орган за време процеса регистрације, осим ако није прошао проверу конзистентности из тачке (а);

(ii) јединствени серијски број *UA* у складу са тачком 11) овог става;

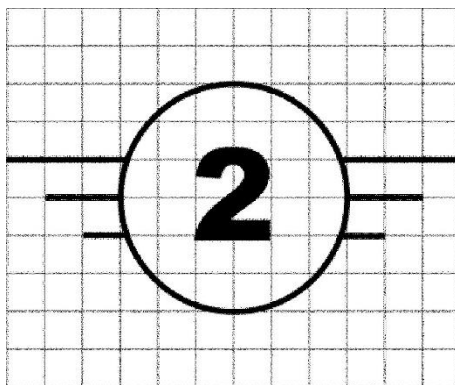
(iii) временска ознака, географски положај *UA* и његова висина изнад површине или тачке полетања;

- (iv) курс руте мерен у смеру казаљке на сату у односу на прави север и брзина *UA* у односу на земљу;
 - (v) географски положај даљинског пилота или, ако није доступан, тачке полетања;
 - (vi) назнака ванредног статуса *UAS*-а;
- (б) смањује могућност ометања функционалности система за директну даљинску идентификацију.

ДЕО 3.

Захтеви за систем беспилотног ваздухоплова класе *C2*

UAS класе *C2* носи следећу идентификациону ознаку класе на *UA*:

UAS класе *C2* мора да испуњава следеће захтеве:

- 1) мора да има *MTOM* мању од 4 kg, укључујући корисни терет;
- 2) највећа могућа висина изнад тачке полетања је ограничена на 120 m или је опремљен системом који ограничава висину изнад површине или изнад тачке полетања на 120 m или на вредност висине коју одабере даљински пилот. Ако је вредност могуће одабрати, даљински пилот мора да има јасну информацију о висини *UA* изнад површине или тачке полетања за време лета;
- 3) даљински пилот може да га безбедно контролише у погледу стабилности, маневрисања и рада везе за управљање и контролу, са одговарајућом стручношћу као што је дефинисано у пропису којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова и пратећи упутства произвођача, у свим предвиђеним оперативним условима, као и у случају квара једног, или ако је потребно, више система;
- 4) има потребну механичку чврстоћу за *UA*, укључујући све неопходне безбедносне факторе и када је одговарајуће, стабилност да поднесе свако напрезање коме је изложен за време употребе без икаквог лома или деформације који би могли угрозити његов безбедан лет;
- 5) у случају везаног *UA*, мора да има везу чија је дужина, када је напета, мања од 50 m, а механичка чврстоћа не мања од:
 - (а) за ваздухоплов тежи од ваздуха, његове десетоструке тежине при максималној маси;
 - (б) за ваздухоплов лакши од ваздуха, четвороструке силе настале у комбинацији максималног статичког потиска и аеродинамичке силе највеће дозвољене брзине ветра у лету;
- 6) мора да буде пројектован и израђен на такав начин да се минимизира повређивање људи током операције; потребно је избећи оштре ивице, осим када је то неизбежно због добре праксе

пројектовања и производње. Ако је опремљен елисама, *UA* мора да буде пројектован на такав начин да ограничи сваку повреду коју могу нанети лопатице елисе;

7) осим ако је *UA* везан, у случају губитка везе за управљање и контролу, мора да има поуздан и предвидљив метод за *UA* да поврати везу за управљање и контролу или ако то не успе, да оконча лет на начин који смањује утицај на трећа лица у ваздуху или на земљи;

8) осим ако је *UA* везан, мора да буде опремљен везом за управљање и контролу заштићеном од неовлашћеног приступа управљачким и контролним функцијама;

9) осим ако се ради о *UA* са фиксним крилима, мора да буде опремљен режимом рада при малим брзинама који даљински пилот може да бира и који ограничава брзину кретања у односу на земљу на највише 3 *m/s*;

10) осим ако се ради о *UA* са фиксним крилима, мора да има гарантован А-пондерисани ниво звучне снаге *L_{wa}* одређен у складу са Делом 13. прилога овог правилника који не прелази нивое утврђене у Делу 15. прилога овог правилника;

11) осим ако се ради о *UA* са фиксним крилима, мора да има ознаку о гарантованом А-пондерисаном нивоу звучне снаге причвршћену на *UA* и/или на његову амбалажу у складу са Делом 14. прилога овог правилника;

12) мора да се напаја искључиво електричном енергијом;

13) мора да има јединствени серијски број у складу са стандардом *ANSI/CTA-2063-A-2019*, Серијски бројеви малих система беспилотних ваздухоплова, 2019.

14) мора да има директну даљинску идентификацију која:

(а) омогућава учитавање регистарског броја оператера *UAS*-а који се захтева у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова и било ког додатног броја који је предвиђен системом регистрације; Систем врши проверу конзистентности тако што утврђује целовитост низа знакова који је дат оператеру *UAS*-а у тренутку регистрације. У случају неконзистентности, *UAS* шаље оператеру *UAS*-а поруку о грешци;

(б) обезбеђује, у реалном времену за све време трајања лета, директно периодично емитовање из *UA*, коришћењем отвореног и документованог протокола преноса на начин да их могу примити постојећи мобилни уређаји у домету емитовања, најмање следећих података:

(i) регистарски број оператера *UAS*-а и верификациони код који даје надлежни орган за време процеса регистрације, осим ако није прошао проверу конзистентности из подтачке (а);

(ii) јединствени серијски број *UA* у складу са тачком 13) овог става;

(iii) временска ознака, географски положај *UA* и његова висина изнад површине или тачке полетања;

(iv) курс руте мерен у смеру казаљке на сату у односу на прави север и брзина *UA* у односу на земљу;

(v) географски положај даљинског пилота или, ако није доступан, тачке полетања;

(vi) назнака ванредног статуса *UAS*-а;

(ц) смањује могућност ометања функционалности система за директну даљинску идентификацију.

15) мора да буде опремљен функцијом гео-информисања која пружа:

(а) интерфејс за учитавање и ажурирање података који садрже информације о ограничењима ваздушног простора у вези са положајем и висином *UA* која намећу географске зоне за *UAS*, као што је дефинисано у пропису којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова, чиме се обезбеђује да

процес читавања или ажурирања таквих података не наруши њихов интегритет и ваљаност;

(б) упозорење даљинском пилоту када се открије могуће кршење ограничења ваздушног простора; и

(ц) информације за даљинског пилота о статусу *UA*, као и упозорење када системи за одређивање положаја или навигацију не могу да обезбеде правилан рад функције геоинформисања;

16) ако *UA* има функцију која ограничава његов приступ одређеним подручјима или деловима ваздушног простора, ова функција мора да ради на такав начин да има неометану интеракцију са системом контроле лета *UA* без негативног утицаја на безбедност лета; поред тога, даљинском пилоту се морају пружити јасне информације када ова функција спречава *UA* да уђе у ове делове ваздушног простора;

17) пружа даљинском пилоту јасно упозорење када батерија *UA* или јединице за управљање и праћење (*CMU*) достигне низак ниво, тако да даљински пилот има довољно времена да безбедно приземљи *UA*;

18) мора да буде опремљен:

(а) светлима у сврху управљивости *UA*; и

(б) најмање једним блескајућим светлом зелене боје у сврху распознавања *UA* ноћу, како би особа на земљи могла да разликује *UA* од ваздухоплова са посадом;

19) испоручује се на тржиште са упутствима произвођача која садрже:

(а) карактеристике *UA* укључујући, али не ограничавајући се на:

- класу *UA*;

- масу *UA* (са описом референтне конфигурације) и максималну масу на полетању (*MTOM*);

- опште карактеристике дозвољеног корисног терета у смислу масе, димензија, интерфејса са *UA* и других могућих ограничења;

- опрему и софтвер за даљинско управљање *UA*;

- поступак за читавање регистарског броја оператера *UAS*-а у систем за даљинску идентификацију;

- упућивање на протокол преноса који се користи за емисију система за директну даљинску идентификацију;

- ниво звучне снаге; и

- опис понашања *UA* у случају губитка везе за пренос података и метод да се поврати веза за управљање и контролу *UA*;

(б) јасне оперативне инструкције;

(ц) поступак за читавање ограничења ваздушног простора у функцију геоинформисања;

(д) упутства за одржавање;

(е) процедуре за решавање проблема;

(ф) оперативна ограничења (укључујући, али не ограничавајући се на метеоролошке услове и дневне/ноћне операције); и

(г) одговарајући опис свих ризика који су повезани са *UAS* операцијама;

20) приложено му је обавештење које је објавила *EASA*, у коме се наводе примењива ограничења и обавезе, у складу са Сprovedбеном уредбом (ЕУ) 2019/947;

21) ако је опремљен мрежним системом за даљинску идентификацију, он мора да:

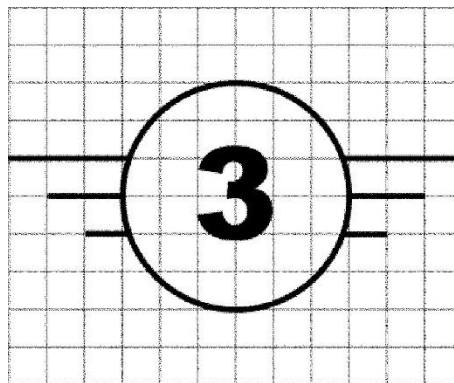
(а) омогући, у реалном времену и за све време трајања лета, пренос са *UA* коришћењем отвореног и документованог протокола преноса, на начин на који се он може примити путем мреже, најмање следећих података:

- (i) регистарски број оператера *UAS*-а и верификациони код који даје надлежни орган за време процеса регистрације, осим ако није прошао проверу конзистентности из тачке 14) (а) овог става;
 - (ii) јединствени серијски број *UA* у складу са тачком 13) овог става;
 - (iii) временска ознака, географски положај *UA*-а и његова висина изнад површине или тачке полетања;
 - (iv) курс руте мерен у смеру казаљке на сату у односу на прави север и брзина *UA* у односу на земљу;
 - (v) географски положај даљинског пилота или, ако није доступан, тачке полетања; и
 - (vi) назнака ванредног статуса *UAS*-а;
- (б) смањује могућност ометања функционалности система за директну даљинску идентификацију.

ДЕО 4.

Захтеви за систем беспилотног ваздухоплова класе *C3*

UAS класе *C3* носи следећу идентификациону ознаку класе на *UA*:

UAS класе *C3* мора да испуњава следеће захтеве:

- 1) мора да има *MTOM* мању од 25 kg, укључујући корисни терет, као и све димензије мање од 3 m;
- 2) највећа могућа висина изнад тачке полетања је ограничена на 120 m или је опремљен системом који ограничава висину изнад површине или изнад тачке полетања на 120 m или на вредност висине коју одабере даљински пилот. Ако је вредност могуће одабрати, даљински пилот мора да има јасну информацију о висини *UA* изнад површине или тачке полетања за време лета;
- 3) даљински пилот може да га безбедно контролише у погледу стабилности, маневрисања и рада везе за управљање и контролу, са одговарајућом стручношћу као што је дефинисано у пропису којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова и пратећи упутства произвођача, у свим предвиђеним оперативним условима, као и у случају квара једног, или ако је потребно, више система;
- 4) у случају везаног *UA*, мора да има везу чија је дужина, када је напета, мања од 50 m, а механичка чврстоћа не мања од:
 - (а) за ваздухоплов тежи од ваздуха, његове десетоструке тежине при максималној маси;

(б) за ваздухоплов лакши од ваздуха, четвороструке силе настале у комбинацији максималног статичког потиска и аеродинамичке силе највеће дозвољене брзине ветра у лету;

5) осим ако је *UA* везан, у случају губитка везе за управљање и контролу, мора да има поуздан и предвидљив метод за *UA* да поврати везу за управљање и контролу или ако то не успе, да оконча лет на начин који смањује утицај на трећа лица у ваздуху или на земљи;

б) осим ако се ради о *UA* са фиксним крилима, мора да има ознаку о гарантованом А-пондерисаном нивоу звучне снаге *Lwa* одређену у складу са Делом 13. прилога овог правилника и причвршћену на *UA* и/или на његову амбалажу у складу са Делом 14. прилога овог правилника;

7) мора да се напаја искључиво електричном енергијом;

8) мора да има јединствени серијски број у складу са стандардом *ANSI/CTA-2063-A-2019*, Серијски бројеви малих система беспилотних ваздухоплова, 2019;

9) мора да има директну даљинску идентификацију која:

(а) омогућава учитавање регистарског броја оператера *UAS*-а који се захтева у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова и било ког додатног броја који је предвиђен системом регистрације; Систем врши проверу конзистентности тако што утврђује целовитост низа знакова који је дат оператеру *UAS*-а у тренутку регистрације. У случају неконзистентности, *UAS* шаље оператеру *UAS*-а поруку о грешци;

(б) обезбеђује, у реалном времену за све време трајања лета, директно периодично емитовање из *UA*, коришћењем отвореног и документованог протокола преноса на начин да их могу примити постојећи мобилни уређаји у домету емитовања, најмање следећих података:

(i) регистарски број оператера *UAS*-а и верификациони код који даје надлежни орган за време процеса регистрације, осим ако није прошао проверу конзистентности из подтачке (а);

(ii) јединствени серијски број *UA* у складу са тачком 8) овог става;

(iii) временска ознака, географски положај *UA* и његова висина изнад површине или тачке полетања;

(iv) курс руте мерен у смеру казаљке на сату у односу на прави север и брзина *UA* у односу на земљу;

(v) географски положај даљинског пилота или, ако није доступан, тачке полетања;

(vi) назнака ванредног статуса *UAS*-а;

(ц) смањује могућност ометања функционалности система за директну даљинску идентификацију.

10) мора да буде опремљен функцијом гео-информисања која пружа:

(а) интерфејс за учитавање и ажурирање података који садрже информације о ограничењима ваздушног простора у вези са положајем и висином *UA* која намећу географске зоне за *UAS*, као што је дефинисано у пропису којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова, чиме се обезбеђује да процес учитавања или ажурирања таквих података не наруши њихов интегритет и ваљаност;

(б) упозорење даљинском пилоту када се открије могуће кршење ограничења ваздушног простора; и

(ц) информације за даљинског пилота о статусу *UA*, као и упозорење када системи за одређивање положаја или навигацију не могу да обезбеде правилан рад функције гео-информисања;

11) ако *UA* има функцију која ограничава његов приступ одређеним подручјима или деловима ваздушног простора, ова функција мора да ради на такав начин да има неометану интеракцију са системом контроле лета *UA* без негативног утицаја на безбедност лета; поред тога, даљинском пилоту се морају пружити јасне информације када ова функција спречава *UA* да уђе у ове делове ваздушног простора;

12) осим ако је *UA* везан, мора да буде опремљен везом за управљање и контролу заштићеном од неовлашћеног приступа управљачким и контролним функцијама;

13) пружа даљинском пилоту јасно упозорење када батерија *UA* или јединице за управљање и праћење (*CMU*) достигне низак ниво, тако да даљински пилот има довољно времена да безбедно приземљи *UA*;

14) мора да буде опремљен:

(a) светлима у сврху управљивости *UA*; и

(б) најмање једним блескајућим светлом зелене боје у сврху распознавања *UA* ноћу, како би особа на земљи могла да разликује *UA* од ваздухоплова са посадом;

15) испоручује се на тржиште са упутствима произвођача која садрже:

(a) карактеристике *UA* укључујући, али не ограничавајући се на:

- класу *UA*;

- масу *UA* (са описом референтне конфигурације) и максималну масу на полетању (*MTOM*);

- опште карактеристике дозвољеног корисног терета у смислу масе, димензија, интерфејса са *UA* и других могућих ограничења;

- опрему и софтвер за даљинско управљање *UA*;

- поступак за учитавање регистарског броја оператера *UAS*-а у систем за даљинску идентификацију;

- упућивање на протокол преноса који се користи за емисију система за директну даљинску идентификацију;

- ниво звучне снаге; и

- опис понашања *UA* у случају губитка везе за пренос података и метод да се поврати веза за управљање и контролу *UA*;

(б) јасне оперативне инструкције;

(ц) поступак за учитавање ограничења ваздушног простора у функцију гео-информисања;

(д) упутства за одржавање;

(е) процедуре за решавање проблема;

(ф) оперативна ограничења (укључујући, али не ограничавајући се на метеоролошке услове и дневне/ноћне операције); и

(г) одговарајући опис свих ризика који су повезани са *UAS* операцијама;

16) приложено му је обавештење које је објавила *EASA*, у коме се наводе примењива ограничења и обавезе, у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова;

17) ако је опремљен мрежним системом за даљинску идентификацију, он мора да:

(a) омогући, у реалном времену и за све време трајања лета, пренос са *UA* коришћењем отвореног и документованог протокола преноса, на начин на који се он може примити путем мреже, најмање следећих података:

(i) регистарски број оператера *UAS*-а и верификациони код који даје надлежни орган за време процеса регистрације, осим ако није прошао проверу конзистентности из тачке 9) (a) овог става;

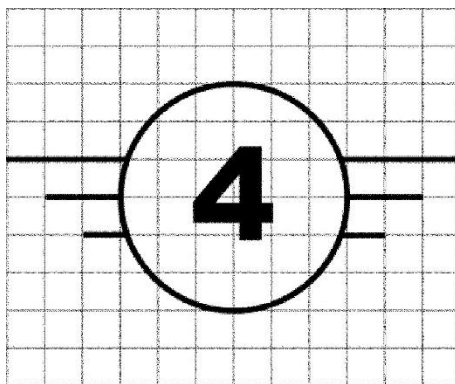
(ii) јединствени серијски број *UA* у складу са тачком 8) овог става;

- (iii) временска ознака, географски положај *UA* и његова висина изнад површине или тачке полетања;
 - (iv) курс руте мерен у смеру казаљке на сату у односу на прави север и брзина *UA* у односу на земљу;
 - (v) географски положај даљинског пилота или, ако није доступан, тачке полетања; и
 - (v) назнака ванредног статуса *UAS*-а;
- (б) смањује могућност ометања функционалности система за директну даљинску идентификацију.

ДЕО 5.

Захтеви за систем беспилотног ваздухоплова класе *C4*

UAS класе *C4* носи следећу ознаку на видљивом месту на *UA*:

UAS класе *C4* мора да испуњава следеће захтеве:

- 1) мора да има *MTOM* мању од 25 kg, укључујући корисни терет;
- 2) даљински пилот може безбедно њиме да управља и маневрише пратећи упутства произвођача, у свим предвиђеним оперативним условима, као и у случају квара једног, или ако је потребно, више система;
- 3) не подржава режиме аутоматске контроле, осим за помоћ при стабилизацији лета без непосредног утицаја на путању и помоћ у случају губитка везе, под условом да је у случају губитка везе доступан претходно утврђен фиксни положај команди лета;
- 4) испоручује се на тржиште са упутствима произвођача која садрже:
 - (а) карактеристике *UA* укључујући, али не ограничавајући се на:
 - класу *UA*;
 - масу *UA* (са описом референтне конфигурације) и максималну масу на полетању (*MTOM*);
 - опште карактеристике дозвољеног корисног терета у смислу масе, димензија, интерфејса са *UA* и других могућих ограничења;
 - опрему и софтвер за даљинско управљање *UA*; и
 - опис понашања *UA* у случају губитка везе за управљање и контролу;
 - (б) јасне оперативне инструкције;
 - (ц) упутства за одржавање;
 - (д) процедуре за решавање проблема;
 - (е) оперативна ограничења (укључујући, али не ограничавајући се на метеоролошке услове и дневне/ноћне операције); и

(ф) одговарајући опис свих ризика који су повезани са *UAS* операцијама;

5) приложено му је обавештење које је објавила *EASA*, у коме се наводе примењива ограничења и обавезе, у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова.

ДЕО 6.

Захтеви који се односе на додатак за директну даљинску идентификацију

Додатак за директну даљинску идентификацију мора да испуњава следеће захтеве:

1) омогућава учитавање регистарског броја оператора *UAS*-а који се захтева у складу са прописом којим се уређују правила и процедуре за операције система беспилотних ваздухоплова и било ког додатног броја који је предвиђен системом регистрације; Систем врши проверу конзистентности тако што утврђује целовитост низа знакова који је дат оператору *UAS*-а у тренутку регистрације. У случају неконзистентности, *UAS* шаље оператору *UAS*-а поруку о грешци;

2) мора да има јединствени серијски број у складу са стандардом *ANSI/CTA-2063-A-2019*, Серијски бројеви малих система беспилотних ваздухоплова, 2019, стављен на додатак и његову амбалажу или на упутства произвођача, тако да је читљив;

3) обезбеђује, у реалном времену за све време трајања лета, директно периодично емитовање из *UA*, коришћењем отвореног и документованог протокола преноса на начин да их могу примити постојећи мобилни уређаји у домету емитовања, најмање следећих података:

(i) регистарски број оператора *UAS*-а и верификациони код који даје надлежни орган за време процеса регистрације, осим ако није прошао проверу конзистентности из тачке 1);

(ii) јединствени серијски број додатка у складу са тачком 2) овог става;

(iii) временска ознака, географски положај *UA* и његова висина изнад површине или тачке полетања;

(iv) курс руте мерен у смеру казаљке на сату у односу на прави север и брзина *UA* у односу на земљу; и

(v) географски положај даљинског пилота или, ако није доступан, тачке полетања;

4) смањује могућност ометања функционалности система за директну даљинску идентификацију; и

5) испоручује се на тржиште са упутствима произвођача која садрже упућивање на протокол преноса који се користи за емисију директне даљинске идентификације и упутством за:

(а) уградњу модула на *UA*; и

(б) учитавање регистарског броја оператора *UAS*-а.

ДЕО 7.

Модул А оцењивања усаглашености - Интерна контрола производње

1. Интерна контрола производње је поступак оцењивања усаглашености којим произвођач испуњава обавезе из тач. 2, 3. и 4. овог дела, те обезбеђује и на своју одговорност изјављује да дотични производи испуњавају захтеве утврђене у деловима 1, 5, 6, 16. или 17. прилога овог правилника који се на њих примењују.

2. Техничка документација

Произвођач мора да сачини техничку документацију у складу са чланом 17. овог правилника.

3. Производња

Произвођач мора да предузме све потребне мере да би се у процесу производње и његовим праћењем обезбедила усклађеност израђених производа са техничком документацијом из тачке 2. овог дела и са захтевима утврђеним у деловима 1, 5, 6, 16. или 17. прилога овог правилника који се на њих примењују.

4. Знак усаглашености и декларација о усаглашености

1) У складу са чл. 15. и 16. овог правилника, произвођач ставља знак усаглашености и, када је одговарајуће, идентификациону ознаку класе *UA* на сваки производ који испуњава примењиве захтеве утврђене у деловима 1, 5, 6, 16. и 17. прилога овог правилника који се примењују на њих.

2) Произвођач мора да за сваки модел производа сачини писану декларацију о усаглашености и да је чува заједно са техничком документацијом на располагању државним органима десет година након што је производ стављен на тржиште. Декларација о усаглашености мора јасно да идентификује производ за који је сачињена.

Примерак декларације о усаглашености мора да буде доступан надлежним органима на захтев.

5. Заступник

Обавезе произвођача из тачке 4. може да, у њихово име и на њихову одговорност, испуњава заступник, под условом да су оне наведене у овлашћењу.

ДЕО 8.

Модули Б и Ц оцењивања усаглашености - испитивање типа и усаглашеност са типом на основу интерне контроле производње

Када се упућује на овај део, поступак оцењивања усаглашености мора да следи Модуле Б (Испитивање типа) и Ц (Усаглашеност типа на основу интерне контроле производње) овог дела.

Модул Б

Испитивање типа

1. Испитивање типа је део поступка оцењивања усаглашености у коме именовано тело испитује технички пројекат производа и проверава и потврђује да технички пројекат производа испуњава примењиве захтеве из делова 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника.

2. Испитивање типа се спроводи проценом адекватности техничког пројекта производа кроз преглед техничке документације и поткрепљујућих доказа из тачке 3. и кроз испитивање узорака, репрезентативних за предвиђену производњу, једног или више критичних делова производа (комбинација типа производње и типа пројекта).

3. Произвођач подноси захтев за испитивање типа једном именованом телу по свом избору. Захтев мора да садржи:

- 1) име и адресу произвођача и, ако је захтев поднео заступник, његово име и адресу;
- 2) писану изјаву да исти захтев није поднет ниједном другом именованом телу;
- 3) техничку документацију; техничка документација мора да омогући оцењивање усаглашености производа са примењивим захтевима овог правилника и да укључи одговарајућу анализу и процену ризика; техничка документација мора да садржи, по потреби, елементе утврђене у члану 17. овог правилника;

- 4) репрезентативне узорке за предвиђену производњу; именовано тело може да захтева још узорака ако је то потребно за спровођење програма испитивања;
- 5) доказе који поткрепљују адекватност решења техничког пројекта; У тим поткрепљујућим доказима се наводи сваки документ који је коришћен, посебно ако релевантни српски стандарди којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди и/или техничке спецификације нису примењени или нису примењени у потпуности; Поткрепљујући докази укључују, ако је неопходно, резултате испитивања која су спроведена, у складу са другим релевантним техничким спецификацијама, у одговарајућој лабораторији произвођача или у другој лабораторији за испитивање у његово име и под његовом одговорношћу.

4. Именовано тело мора да:

За производ:

- 1) испита техничку документацију и поткрепљујуће доказе како би оценило адекватност техничког пројекта производа.

За узорак:

- 2) провери да ли је узорак произведен у складу са техничком документацијом и да утврди елементе који су пројектовани у складу са примењивим одредбама релевантних српских стандарда којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди и/или техничких спецификација, као и елементе који су пројектовани без примене одговарајућих одредби тих стандарда;
- 3) спроведе одговарајућа испитивања и тестове или повери њихово спровођење и провери да ли су, у случају када је произвођач одабрао да примени решења у релевантним српским стандардима којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди и/или у техничким спецификацијама, они примењени на исправан начин;
- 4) спроведе одговарајућа испитивања и тестове или повери њихово спровођење и провери да ли, у случају када решења у релевантним српским стандардима којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди и/или у техничким спецификацијама нису примењена, решења које је произвођач усвојио испуњавају одговарајуће битне захтеве овог правилника;
- 5) договори са произвођачем локацију на којој ће се спровести испитивања и тестирања.

5. Именовано тело мора да сачини извештај о процени који документује све активности предузете у складу са тачком 4. и њихове резултате. Не доводећи у питање његове обавезе утврђене у тачки 8, именовано тело објављује садржај овог извештаја, у потпуности или делимично, само уз сагласност произвођача.

6. Ако тип испуњава захтеве овог правилника, именовано тело издаје произвођачу сертификат о испитивању типа. Овај сертификат мора да садржи име и адресу произвођача, закључке испитивања, одговарајуће аспекте захтева обухваћене испитивањем, услове његовог важења (ако постоје) и податке неопходне за идентификацију одобреног типа. Сертификат може да има један или више прилога.

Сертификат и његови прилози морају да садрже све релевантне информације које омогућавају проверу усаглашености израђених производа са испитиваним типом и које омогућавају контролу током употребе.

Ако тип не испуњава примењиве захтеве овог правилника, именовано тело одбија издавање сертификата о испитивању типа и обавештава о томе подносиоца захтева, дајући детаљне разлоге за то одбијање.

7. Именовано тело је дужно да се информисе о свим променама у опште познатом стању технике које указују да одобрени тип можда није више усаглашен са примењивим захтевима овог

правилника и мора да утврди да ли те промене захтевају даље испитивање. Ако је то случај, именовано тело о томе обавештава произвођача.

Произвођач обавештава именовано тело које поседује техничку документацију у вези са сертификатом о испитивању типа о свим изменама одобреног типа које могу да утичу на усаглашеност производа са битним захтевима овог правилника или на услове важења сертификата. Овакве измене захтевају додатно одобрење и прилажу се оригиналном сертификату о испитивању типа.

8. Свако именовано тело мора да обавести орган надлежан за именовање о сертификатима о испитивању типа и/или свим њиховим додацима које је издало или повукло и мора, периодично или на захтев, да му стави на располагање листу сертификата и/или свих додатака које је одбило, суспендовало или на други начин ограничило.

Свако именовано тело мора да обавести друга именована тела о сертификатима о испитивању типа и/или свим њиховим додацима које је одбило, повукло, суспендовало или на други начин ограничило, и, на захтев, о сертификатима и/или њиховим додацима које је издало.

Именовано тело, на захтев надлежних органа и других именованих тела, доставља копије сертификата о испитивању типа и/или његових додатака. На захтев надлежних органа, именовано тело доставља и копије техничке документације и резултата испитивања које је спровело. Именовано тело мора да чува примерак сертификата о испитивању типа, његових прилога и додатака, као и техничку документацију коју је произвођач поднео, десет година након што је производ оцењен или до истека важења сертификата.

9. Произвођач мора да чува примерак сертификата о испитивању типа, његових прилога и додатака, заједно са техничком документацијом, и да их учини доступним на захтев надлежних органа, најмање десет година након стављања производа на тржиште.

10. Заступник произвођача може да поднесе захтев из тачке 3, као и да испуни обавезе из тач. 7. и 9, ако је то одређено у овлашћењу које је издато заступнику.

Модул Ц

Усаглашеност са типом на основу интерне контроле производње

1. Усаглашеност са типом на основу интерне контроле производње је део поступка оцењивања усаглашености којим произвођач испуњава обавезе утврђене у тач. 2 и 3, те обезбеђује и изјављује да су дотични производи у сагласности са типом који је описан у сертификату о испитивању типа и да задовољавају примењиве захтеве овог правилника.

2. Производња

Произвођач мора да предузме све мере које су потребне да процес производње и његово надгледање обезбеде усаглашеност израђеног производа са одобреним типом описаним у сертификату о испитивању типа и са примењивим захтевима утврђеним у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника.

3. Знак усаглашености и декларација о усаглашености

1) У складу са чл. 15. и 16. овог правилника, произвођач ставља знак усаглашености и, када је одговарајуће, идентификациону ознаку класе *UA* на сваки производ који је усаглашен са типом описаним у сертификату о испитивању типа и који задовољава примењиве захтеве утврђене у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника.

2) Произвођач мора да за сваки тип производа сачини писану декларацију о усаглашености и да је чува на располагању државним органима десет година након што је производ стављен на тржиште. Декларација о усаглашености мора јасно да идентификује тип производа за који је сачињена. Примерак декларације о усаглашености мора да буде доступан одговарајућим органима на захтев.

4. Заступник

Обавезе произвођача из тачке 3. може да, у њихово име и на њихову одговорност, испуњава њихов заступник, под условом да су оне наведене у овлашћењу.

ДЕО 9.

Модул X оцењивања усаглашености - Усаглашеност на основу потпуног обезбеђења квалитета

1. Усаглашеност на основу потпуног обезбеђења квалитета је поступак оцењивања усаглашености којим произвођачи испуњавају обавезе утврђене у тач. 2. и 5, те обезбеђују и на своју одговорност изјављују да дотични производ задовољава примењиве захтеве утврђене у деловима 1-6, 16. и 17. прилога овог правилника.

2. Производња

Произвођач примењује одобрени систем квалитета за пројектовање, производњу, завршну контролу и испитивање дотичног производа, у складу са тачком 3. и мора да буде предмет надгледања, у складу са тачком 4.

3. Систем квалитета

1) Произвођач подноси захтев за оцену свог система квалитета за дотични производ именованом телу по свом избору.

Захтев мора да садржи:

- (а) име и адресу произвођача и, ако је захтев поднео заступник, име и адресу заступника;
- (б) техничку документацију за сваки тип производа чија се производња планира, која садржи елементе утврђене у Делу 10. прилога овог правилника, ако је применљиво;
- (ц) документацију у вези са системом квалитета;
- (д) писану изјаву да исти захтев није поднет ниједном другом именованом телу.

2) Систем квалитета мора да обезбеди усаглашеност производа са захтевима овог правилника.

Сви елементи, захтеви и одредбе које је произвођач усвојио морају да се документују систематично и уредно у облику писаних политика, процедура и упутстава. Ова документација система квалитета мора да омогући доследно тумачење програма, планова, приручника и евиденције система квалитета.

Документација мора, нарочито, да садржи одговарајући опис:

- (а) циљева система квалитета и организационе структуре, одговорности и овлашћења руководства у вези са пројектовањем и квалитетом производа;
- (б) техничких пројектних спецификација, укључујући стандарде који ће се примењивати и, ако се релевантни српски стандарди којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди неће у потпуности примењивати, средства која ће се користити да би се обезбедило испуњење захтева овог правилника;
- (ц) техника контроле и провере пројекта, процеса и системских мера, који ће се користити при пројектовању производа обухваћених предметним типом производа;
- (д) одговарајућих техника производње, контроле квалитета и обезбеђења квалитета, процеса и системских мера који ће се користити;
- (е) испитивања и тестова који ће се спроводити пре, за време и након производње и учесталост којом ће се спроводити;

(ф) записа о квалитету, као што су извештаји о контролисању и подаци о испитивању, подаци еталонирања, извештаји о квалификацијама или одобрењима предметног особља, итд;

(г) начина на који ће се надгледати остваривање захтеваног квалитета пројекта и производа и делотворног функционисања система квалитета.

3) Именовано тело мора да оцени систем квалитета како би установило да ли он задовољава захтеве из тачке 3. подтачка 2). Именовано тело претпоставља да су елементи система квалитета усаглашени са тим захтевима ако су у складу са одговарајућим спецификацијама релевантног српског стандарда којим је преузет одговарајући хармонизовани стандард.

Поред искуства у системима управљања квалитетом, тим проверивача мора да има најмање једног члана који има искуство као оцењивач у одговарајућој производној области и предметној производној технологији и који познаје примењиве захтеве овог правилника. Провера мора да укључи посету проверивача просторијама произвођача. Тим проверивача мора да прегледа техничку документацију из тачке 3. подтачка 1)(б) како би се уверио у способност произвођача да идентификује примењиве захтеве овог правилника и спроведе потребна испитивања како би се обезбедила усаглашеност производа са тим захтевима.

Произвођач или његов заступник морају да буду обавештени о одлуци.

Обавештење мора да садржи закључке провере и образложено одлуку о оцени.

4) Произвођач је дужан да изврши обавезе које произилазе из одобреног система квалитета и да га одржава како би он остао адекватан и ефикасан.

Произвођач мора да обавести именовано тело које је одобрило систем квалитета о свакој намераваној промени система квалитета.

5) Именовано тело процењује све предложене промене и доноси одлуку о томе да ли измењени систем квалитета и даље испуњава захтеве из тачке 3. подтачка 2) или је потребно поновно оцењивање.

Именовано тело мора да обавести произвођача о својој одлуци. Обавештење мора да садржи закључке испитивања и образложено одлуку о оцени.

4. Надгледање у оквиру надлежности именованог тела

1) Сврха надгледања је да се утврди да ли произвођач прописно испуњава своје обавезе које произилазе из одобреног система квалитета.

2) Произвођач мора да, за потребе оцењивања, дозволи именованом телу приступ местима пројектовања, производње, контролисања, тестирања и складиштења, и да му пружи све неопходне информације, а посебно:

(а) документацију о систему квалитета;

(б) записе о квалитету из дела система квалитета који се односи на пројектовање, као што су резултати анализа, прорачуни, испитивања, итд;

(ц) записе о квалитету из дела система квалитета који се односи на производњу, као што су извештаји о контролисању и подаци о испитивању, подаци о еталонирању, извештаји о квалификацијама особља, итд.

3) Именовано тело спроводи периодичне провере како би се уверило да произвођач одржава и примењује систем квалитета и произвођачу доставља извештај о провери.

4) Поред тога, именовано тело може да врши ненајављене посете произвођачу. За време таквих посета, именовано тело може, ако је потребно, спровести испитивања *UA* или *UAS*-а, или поверити њихово испитивање, како би се проверило исправно функционисање система квалитета. То тело даје произвођачу извештај о посети и, ако су извршена испитивања, извештај о испитивању.

5. Знак усаглашености и декларација о усаглашености

1) Произвођач мора да стави знак усаглашености, потом када је одговарајуће, идентификациону ознаку класе *UAS*-а у складу са чл. 15. и 16. овог правилника и, у оквиру одговорности именованог тела из тачке 3. подтачка 1) овог дела, његов идентификациони број на сваки појединачни производ који испуњава примењиве захтеве из овог правилника.

2) Произвођач мора да за сваки тип производа сачини писану декларацију о усаглашености и да је чува тако да буде доступна надлежним органима десет година након што је производ стављен на тржиште. Декларација о усаглашености мора јасно да идентификује тип производа за који је сачињена.

Примерак декларације о усаглашености мора да буде доступан одговарајућим органима на захтев.

6. Произвођач, десет година након што је производ стављен на тржиште, чува и чини доступним надлежним органима:

1) техничку документацију из тачке 3. подтачка 1);

2) документацију која се односи на систем квалитета из тачке 3. подтачка 1);

3) промену из тачке 3. подтачка 5), како је одобрена;

4) одлуке и извештаје именованог тела из тачке 3. подтачка 5), тачке 4. подтачка 3) и тачке 4. подтачка 4).

7. Свако именовано тело мора да обавести орган надлежан за именовање о одобрењима система квалитета које је издало или повукло и мора, периодично или на захтев, да му стави на располагање листу одобрења система квалитета које је одбило, суспендовало или на други начин ограничило. Свако именовано тело мора да обавести друга именована тела о одобрењима система квалитета које је одбило, суспендовало или повукло, и на захтев, о одобрењима система квалитета које је издало.

8. Заступник

Обавезе произвођача из тачке 3. подтачка 1), тачке 3. подтачка 5) и тач. 5. и 6. може да, у њихово име и на њихову одговорност, испуњава њихов заступник, под условом да су оне наведене у овлашћењу.

ДЕО 10.

Садржај техничке документације

Произвођач мора да сачини техничку документацију. Документација омогућава оцењивање усаглашености производа са примењивим захтевима.

Техничка документација садржи, кад год је применљиво, најмање следеће елементе:

1. комплетан опис производа, укључујући:

(а) фотографије или илустрације које показују спољна обележја, ознаке и унутрашњи изглед;

(б) верзије сваког софтвера или заштитног софтвера (*firmware*) употребљеног за постизање усаглашености са захтевима овог правилника;

(ц) упутства произвођача и упутства за састављање;

2. идејни пројекат и производне нацрте и шематске приказе компоненти, подсклопова, струјних кола и других релевантних сличних елемената;

3. описе и објашњења потребна за разумевање тих нацрта и шематских приказа и руковање производом;

4. списак српских стандарда којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди, примењених у потпуности или делимично, а ако ти стандарди нису примењени, описе решења

усвојених да би се испунили битни захтеви утврђени у члану 4. овог правилника, укључујући списак других одговарајућих техничких спецификација које су примењене. У случају делимично примењених стандарда, у техничкој документацији се наводе делови који су примењени;

5. примерак декларације о усаглашености;

6. ако је примењен модул оцењивања усаглашености из Дела 8. прилога овог правилника, примерак сертификата о испитивању типа и његове прилоге које је доставило укључено именовано тело;

7. резултате пројектних прорачуна и спроведених испитивања и друге одговарајуће сличне елементе;

8. извештаје о испитивању;

9. копије докумената које је произвођач поднео именованом телу, ако је оно било укључено;

10. доказе који поткрепљују адекватност решења техничког пројекта. У тим поткрепљујућим доказима се наводе сви документи који су коришћени, нарочито ако релевантни српски стандарди којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди и/или техничке спецификације нису примењени у потпуности. Поткрепљујући докази укључују, ако је потребно, резултате испитивања спроведених у одговарајућој лабораторији произвођача или у другој лабораторији за испитивање у његово име и под његовом одговорношћу;

11. адресе места производње и складиштења.

ДЕО 11.

Декларација о усаглашености

1. Производ (тип, серија и серијски број).

2. Име и адреса произвођача или његовог заступника.

3. Ова декларација о усаглашености се издаје на искључиву одговорност произвођача. [у случају комплекта прибора, произвођач комплекта може да назначи да се овај сертификат заснива на сертификату UAS-а коме комплет осигурава конверзију.]

4. Предмет изјаве [идентификација производа која омогућава следљивост; може укључити слику у боји довољне резолуције ако је то неопходно за идентификацију производа; у случају комплекта прибора, назначити тип UAS-а коме комплет осигурава конверзију.]

5. Предмет изјаве описан горе је класе ... [за UAS-е укључити број класе, као што је дефинисано у деловима 1-5, 16. и 17. прилога овог правилника; за комплет прибора, назначити класу у коју се UAS конвертује].

6. Гарантовани ниво звучне снаге за ову UAS опрему је ... dB(A) [само за UAS-е који немају фиксна крила класе од 1 до 3].

7. Изјава да је производ усаглашен са захтевима утврђеним у ... [навести назив прописа и број службеног гласила у коме је објављен и део прилога који се односи на класу производа].

8. Упућивања на примењене релевантне српске стандарде којима су преузети одговарајући хармонизовани стандарди или упућивања на друге техничке спецификације у складу са којима је изјављена усаглашеност. Упућивања се морају навести са идентификационим бројем и верзијом и, по потреби, датумом издавања.

9. По потреби, именовано тело ... [име, број] ... изводи ... [опис интервенције] ... и издаје сертификат о испитивању типа.

10. По потреби, опис прибора и компоненти, укључујући софтвер, који омогућавају беспилотном ваздухоплову или систему беспилотног ваздухоплова да функционише као што је предвиђено и који су обухваћени декларацијом о усаглашености.

11. Додатне информације:

Потпис за и у име: ...
[место и датум издавања]:
[име, функција] [потпис]:

ДЕО 12.

Поједностављена декларација о усаглашености

Поједностављена декларација о усаглашености из члана 14. став 3. овог правилника се даје на следећи начин:

— [Име произвођача] овим изјављује да *UAS* [идентификација *UAS*: тип или серијски број] је класе [за *UAS*-е укључити број класе производа као што је дефинисано у деловима 1-5, 16. или 17. прилога овог правилника; за комплет прибора, назначити класу у коју се *UAS* конвертује] и има гарантован ниво звучне снаге од *dB(A)* [само за *UAS*-е који немају фиксна крила класе 1, 2, 3, 5 и 6]

— и усаглашен је са ... [навести све прописе са којима је производ усаглашен].

— Потпуна декларација о усаглашености је доступна на следећој интернет страници: [адреса интернет странице].

ДЕО 13.

Код за испитивање буке

Овај део утврђује методе мерења буке која се преноси ваздухом, а које се користе за одређивање А-пондерисаних нивоа звучне снаге за *UA* класа 1, 2, 3, 5 и 6. Он утврђује основни стандард за емисију буке и детаљни испитни код за мерење нивоа звучног притиска на површину за мерење која окружује извор и за израчунавање нивоа звучне снаге који тај извор производи.

1. ОСНОВНИ СТАНДАРД ЗА ЕМИСИЈУ БУКЕ

За одређивање А-пондерисаног нивоа звучне снаге *L_{wa UA}*, користиће се основни стандарди за емисију буке *SRPS EN ISO 3744* уз следеће додатке:

2. УСЛОВИ ЗА ИНСТАЛИРАЊЕ И ПОСТАВЉАЊЕ

Подручје за испитивање:

UA се одржава изнад једне рефлектирајуће (акустички тврде) равни. *UA* се мора сместити на довољној удаљености од било ког рефлектирајућег зида или плафона или било ког рефлектирајућег објекта тако да су на површини за мерење испуњени захтеви дати у Прилогу А *SRPS EN ISO 3744*.

Површина за мерење звука и позиција звучника:

UA мора да буде у потпуности затворен унутар површине за мерење у облику хемисфере у складу са тачком 7.2.3 стандарда *SRPS EN ISO 3744*. Број и позиција микрофона су дефинисани Прилогом *F* у оквиру стандарда *SRPS EN ISO 3744*. Површина за мерење има свој почетак у тачки *O* која се налази у равни тла непосредно испод *UA*.

3. ОПЕРАТИВНИ УСЛОВИ ЗА ВРЕМЕ ИСПИТИВАЊА

Бука се испитује тако да су ротори *UA* у раду при брзини која одговара лебдењу *UA* под *МТОМ*.

Ако је *UA* стављен на тржиште са прибором који се на њега не може уградити, бука се испитује са и без тог прибора у свим могућим конфигурацијама *UA*.

4. ИЗРАЧУНАВАЊЕ ВРЕМЕНСКОГ ПРОСЕКА НИВОА ЗВУЧНОГ ПРИТИСКА НА ПОВРШИНИ

A-пондерисани временски просек нивоа звучног притиска на површини се одређује најмање три пута за сваку конфигурацију UA . Ако се најмање две добијене вредности не разликују више од 1 dB , даља мерења нису потребна; у супротном се мерења настављају док се не добију две вредности које се разликују за највише 1 dB . Временски просек нивоа звучног притиска на површини који се користи за израчунавање нивоа звучне снаге конфигурације UA је аритметичка средина две највише вредности које се не разликују за више од 1 dB .

5. ИНФОРМАЦИЈЕ О КОЈИМА СЕ ИЗВЕШТАВА

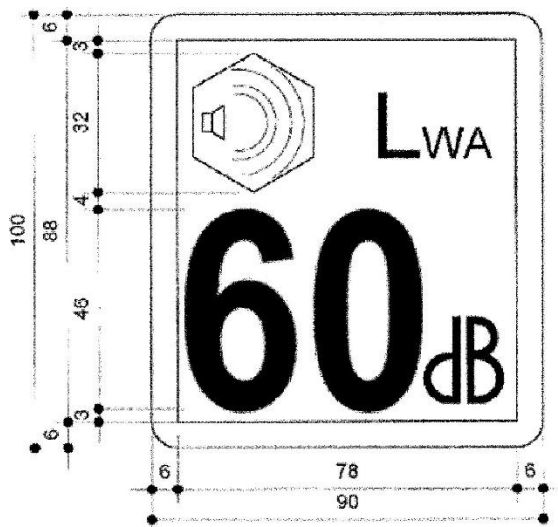
Извештај мора да садржи техничке податке неопходне за идентификацију извора који се испитује, као и код за испитивање буке и акустичке податке.

Вредност A-пондерисаног нивоа звучне снаге која се извештава је највећа вредност различитих испитаних конфигурација UA , заокружена на најближи цели број (за мање од $0,5$ користи се нижи број; за веће или једнаке $0,5$ користи се већи број).

ДЕО 14.

Индикатор гарантованог нивоа звучне снаге

Индикатор гарантованог нивоа звучне снаге мора да се састоји од броја гарантоване звучне снаге у dB , знака L_{WA} и пиктограма у следећем облику:

Ако је индикатор смањен у складу са величином опреме, морају се поштовати пропорције дате на горњем цртежу. Међутим, вертикална димензија индикатора треба, ако је могуће, да не буде мања од 20 mm .

ДЕО 15.

Максимални ниво звучне снаге по класи UA (укључујући прелазне периоде)

класа UA	МТОМ m у грамима	Максимални ниво звучне снаге L_{WA} у dB		
		почев од ступања на снагу	две године након ступања на снагу	четири године након ступања на снагу

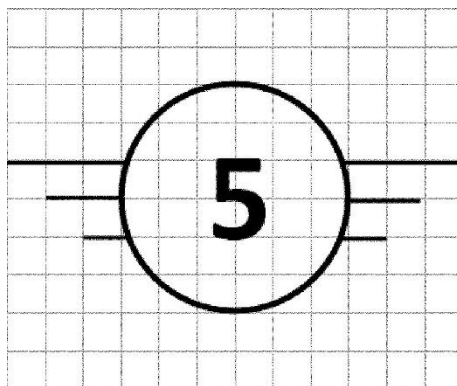
<i>C1</i> и <i>C2</i>	$m < 900$	85	83	81
<i>C2</i>	$900 \leq m < 4000$	$85 + 18,5 \lg \frac{m}{900}$	$83 + 18,5 \lg \frac{m}{900}$	$81 + 18,5 \lg \frac{m}{900}$

Где је „lg” логаритам са основом 10.

ДЕО 16.

Захтеви за систем беспилотног ваздухоплова класе *C5* и прибор класе *C5*

UAS класе *C5* носи следећу идентификациону ознаку класе на *UA*:

UAS класе *C5* мора да испуњава захтеве дефинисане у Делу 4. прилога овог правилника, осим оних који су дефинисани у тач. 2) и 10) Дела 4.

Поред тога, он мора да испуњава следеће захтеве:

- 1) мора да буде ваздухоплов који нема фиксна крила, осим ако је везан;
- 2) ако је опремљен функцијом гео-информисања, мора да буде у складу са Делом 4. тачка 10) прилога овог правилника;
- 3) за време лета, мора да пружа даљинском пилоту јасне и сажете информације о висини *UA* изнад површине или тачке полетања;
- 4) осим ако је везан, мора да буде опремљен режимом рада при малим брзинама који даљински пилот може да бира и који ограничава брзину кретања у односу на земљу на највише 5 m/s;
- 5) осим ако је везан, мора да пружа даљинском пилоту средства да прекине лет *UA*, која:
 - (а) морају да буду поуздана, предвидљива и независна од система аутоматске контроле лета и навођења; ово се, такође, примењује на активирање ових средстава;
 - (б) могу да принудно спусте *UA* и спрече га да се након слетања хоризонтално креће покретан мотором; и
 - (ц) укључују средства која смањују последице удара *UA*;
- 6) осим ако је везан, мора да пружа даљинском пилоту средства да континуирано прати квалитет везе за управљање и контролу и да прима упозорење када је вероватно да ће се веза изгубити или ослабити у мери да ће бити угрожено безбедно спровођење операције и друго упозорење да је веза изгубљена; и

7) поред информација назначених у тачки 15) (а) Дела 4. прилога овог правилника, у упутствима произвођача се мора налазити опис средстава за прекид лета која се захтевају у тачки 5) овог става.

8) *UAS* класе *C5* може да се састоји од *UAS*-а класе *C3* који је опремљен комплетом прибора који обезбеђује конверзију *UAS*-а класе *C3* у *UAS* класе *C5*. У том случају, ознака класе *C5* мора да буде причвршћена на сав прибор.

Комплет прибора може да обезбеди конверзију *UAS*-а класе *C3* само ако је у складу са тачком 1) овог става и ако пружа неопходни интерфејс са прибором. Комплет прибора не укључује измене софтвера *UAS*-а класе *C3*.

Комплет прибора мора да буде пројектован и сваки део прибора идентификован тако да се обезбеди да га оператер *UAS*-а у потпуности и исправно угради на *UAS* класе *C3*, следећи упутства произвођача о комплету прибора.

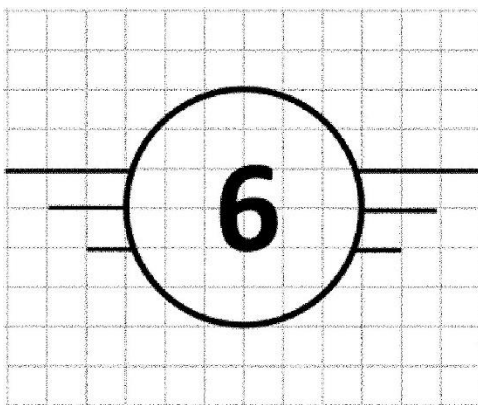
Комплет прибора може да се стави на тржиште независно од *UAS*-а класе *C3* за које обезбеђују конверзију. У том случају, произвођач комплета прибора мора да стави на тржиште један прибор за конверзију који:

- 1) не мења усаглашеност *UAS*-а класе *C3* са захтевима из Дела 4. прилога овог правилника;
- 2) обезбеђује усаглашеност *UAS*-а опремљеног комплетом прибора са свим додатним захтевима дефинисаним у овом делу са изузетком горенаведене тачке 3) овог става; и
- 3) је праћен упутствима произвођача која пружају:
 - (i) листу свих *UAS*-а класе *C3* на које се комплет може применити; и
 - (ii) упутства како да се инсталира и рукује комплетом прибора.

ДЕО 17.

Захтеви за систем беспилотног ваздухоплова класе *C6*

UAS класе *C6* носи следећу идентификациону ознаку класе на *UA*:

UAS класе *C6* мора да испуњава захтеве дефинисане у Делу 4. прилога овог правилника, осим оних који су дефинисани у тач. 2), 7) и 10) Дела 4.

Поред тога, он мора да испуњава следеће захтеве:

- 1) мора да има највећу брзину у односу на земљу у хоризонталном лету од 50 *m/s*;
- 2) ако је опремљен функцијом гео-информисања, мора да буде у складу са Делом 4. тачка 10) прилога овог правилника;

- 3) за време лета, мора да пружа даљинском пилоту јасне и сажете информације о географском положају *UA*, његовој брзини и његовој висини изнад површине или тачке полетања;
- 4) мора да пружа средства која спречавају *UA* да крши хоризонталне и вертикалне границе програмираног оперативног простора;
- 5) мора да пружа даљинском пилоту средства да прекине лет *UA*, која:
 - (а) морају да буду поуздана, предвидљива, независна од система аутоматске контроле лета и навођења и независна од средстава која спречавају кршење хоризонталних и вертикалних граница, као што се захтева у тачки 4) овог става; ово се, такође, примењује на активирање ових средстава; и
 - (б) могу да принудно спусте *UA* и спрече га да се након слетања хоризонтално креће покретан мотором;
- 6) мора да пружа средства за програмирање путање *UA*;
- 7) мора да пружа даљинском пилоту средства да континуирано прати квалитет везе за управљање и контролу и да прима упозорење када је вероватно да ће се веза изгубити или ослабити у мери да ће бити угрожено безбедно спровођење операције и друго упозорење да је веза изгубљена; и
- 8) поред информација назначених у Делу 4. тачка 15) (а) прилога овог правилника, у упутствима произвођача се мора налазити:
 - (а) опис средстава за прекид лета која се захтевају у тачки 5) овог става;
 - (б) опис средстава која спречавају *UA* да крши хоризонталне и вертикалне границе оперативног простора и величина простора за непредвиђене ситуације потребног да се исправи грешка у процени положаја, време потребно за реакцију и распон потребан за исправку положаја; и
 - (ц) растојање које ће *UA* највероватније прећи након активирања средстава за прекид лета из тачке 5) овог става, а које оператер *UAS*-а узима у обзир када одређује заштитни појас од ризика на земљи.